

IRODALMI-KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

VIII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
2018. MÁRCIUS
400 Ft

BAKA GYÖRGYI

KERESLEK ÁLMOMBAN S ÉBREN

Téged kereslek ajtó
nyílásban, ablakomon át,
a téren, pipacsos réten,
galambszárnyak lebegtette
csöndben, erdőben,
felhő-szegélyen,
saját szakadékaimban.

Miért éhezem tekinteted
simogatását álmomban s ébren,
miért vár régóta szemem,
kezem, vállam, testem
egésze – ha tudom,
érkezésed csak reményem?

Mintha a lehetetlen
lélegezne ringató,
mélyre sodró, érted
kiáltozó, áhítózó
szavaimban.

Miért akartad, jó Uram,
hogy a testetlenből testbe
lépjek? Miért kell, hogy
egemet egészen betöltse
gyöngéd mosolyod árnya,
mely nem oszlik el?

Szirom-lényem elveszti
szépségét, ha nem tiéd,
ha nem hajolsz föléje vágyva
szárnyat adó ölelésed nélkül
elborít a lét alatti lét entrópiája.

PERGEL ANTAL

Hűvös még az éj.
Föld távoli illata
orgonán játszik.

BARNA JÚLIA

TAVASZ-ÁRAM

a csend fája váratlan dallamot virágzik
madár-vágytól szapora szívdobogástól
lúktet a lomb és a lombzöldek alatt
a nap számtalan szilánkjá
fény suhogtatja a szín-illat-varázst:
lázvörös álomkék sóhajlila kábulás
tavasz-áram kering a föld a víz a levegő
láthatatlan vezetőkein
a halványabb érzés-körökből
felizzanak a vágy elemei:
az erősebb fokozatok
az életre-hívó akaratok
innen és túl a káprázatokon
ezüstkék tükörtő hullámszik ringatja
múltjával jövőjével együtt írja
a még meg sem születettek arcát

Hamar József: Fényvonal

SZABÓ AIDA (Jampa drolma)

Metsző szél száguld,
bölcsőben még a tavasz,
Bak jegyben járunk

BECK ZOLTÁN**HITVALLÁS**

Leginkább arról ír az ember,
Melyről tudja, elveszít majd egyszer.

Szívemet, ha szaggatom,
Lelkemet is faggatom:
Tudok-e még úgy égni,
Másoknak jót remélni.

Ezen túl is csak úgy élni,
Kint, szenvedést nem is félni,
Életemet adni sokért
(Fenekedik már a hóhér).

Sorsomat „halálra” csak azért szántam,
Ne érjen szégyen semmiféle vádban.
Ha ez kell, és ilyent szeretsz,
Értem majd, ha reám nevensz.

Jusson lelkünk üdvösség honába,
S igaz béke szívünk otthonába.

FAZEKAS MAJOR GIZELLA**TAVASZ**

Tavaszi ragyogó napsütés,
rügyfakasztó, csalogató mámor,
rég elzárt pincék zezzug rejteke
áldott melegedre vágyódva kitárul.

Föld alatt szunnyadó gyökerek
mind-mind felszínre törtenek.
Van, ki sínylette a zord telet.
Elveszni nem akarnak, ők is küzdenek.

Csak küzdelemmel lehet eljutni.
Régi mivoltát híven megtartani.
A növény is küzd, hogy felszínen maradjon,
s egy talpalatnyi földet ő is birtokoljon.

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN

Sárgán libbenő
bimbózó ezer nárcisz.
Csalóka álom.

Mélyzöld gypszyenyeg,
értő kezek, ezernyi
virág pompája.

Cseresznyevirág
a tavasz ígérete.
Gyógyír lelkemre.

GANI ZSUZSANNA**BELOBBANT A KIKELET**

Óhatatlanul is belobbant a kikelet,
óvatosan beléptem a remény ajtaján,
egy kicsit félszegen, kissé bátortalanul
megszólított, megérintett úgy, mint hajdanán.

Csiklandozott a levegőben a friss illat,
Hallottam a hangját a felpezsdült életnek.
Megfürdetett a simogató napsugár is,
szelíd szellő, lágy cseppek álmokat éltettek.

Parányi madarak csak Nekem csiviteltek,
dongó Nekem dongott, méh csak nekem zümmögött.
Előttem tárta ki szívét, lelkét a liget,
éreztem a boldogságot ég és föld között.

GUBASÓCZI ÁGNES**TÜNDÉREK TÁNCA**

Tündérek játszottak harmatos réten,
Könnyedén táncoltak a hajnali szélben.
Úsztak a felhőkkel, szálltak a légben,
csodaként lebegtek a csillogó fényben.
Egy percre hittem, én is köztük vagyok,
repültem, szálltam, mint az angyalok.

Ám egyszerre szívembe markolt egy jeges kéz,
eltűnt a varázs, s elvesztem én.
Azt hittem akkor, ennyi volt csupán a tánc.
Ám lassanként visszatér, ami szép,
már nem tarthat foglyul az idegen rém.
Könnyedén táncolok újra a réten,
szálllok a tündérekkel, mint akkor régen...

Hamar József: Bakonybéli kertben

HABOS LÁSZLÓ**TALÁN NEM BŰN**

talán nem bűn
 újabb és újabb kérdőjelet faragni
 elrejtőzve hegyormon
 eget nézni örökölt hitet szaggatni

talán nem bűn
 befogni fület takarni szemet mint
 egykor anyaméhben
 s elrejtett csillagfényt keresni

talán nem bűn
 eretnek titkok megőrzött hamvából
 új hitet gyúrni
 s lángot szítani kétezer éves parázsból

KARÁCSONY ISTVÁN**NAGYPÉNTEK**

A Keresztre feszített bűneink lila tengerén lebegve
 végtelen szeretetének tüzével
 szárítja ki vétkeink óceánját.

A sátáni erők hiába dobálnák – nimfáknak álcázott –
 bűnhasábokat
 az Úrral való harcukban, veszítésre állnak.

Ember! Mikor oly hatalmasnak érzed magad,
 s beképzelt tudásoddal már az eget ostromlod,
 gondold meg: nádszál-törékeny, ingatag Bábeled
 csak addig állhat, míg Teremtőd szempillantása engedi!

Kövesd hát Istened Egyszülött Fiát!

Ne csak a kánai mennyegző langy-melegében
 táncolj Vele!

Ne csak a vak vagy béna gyógyítását csodáld,
 de kövesd Őt a tövissel övezett
 láb-szaggató getszemáni úton!

Vándorlásodon elesve
 fel is tudsz majd állni Vele.
 Kereszted hordozásában némi enyhet
 Cirenei Simonod, izzadt homlokod
 letörléséhez Veronika kendője ad.

Gyásszal és szomorúságod bársonyával
 kibélelt Nagypéntekedhez érve
 – tudod te már – nem ez a végső állomás!

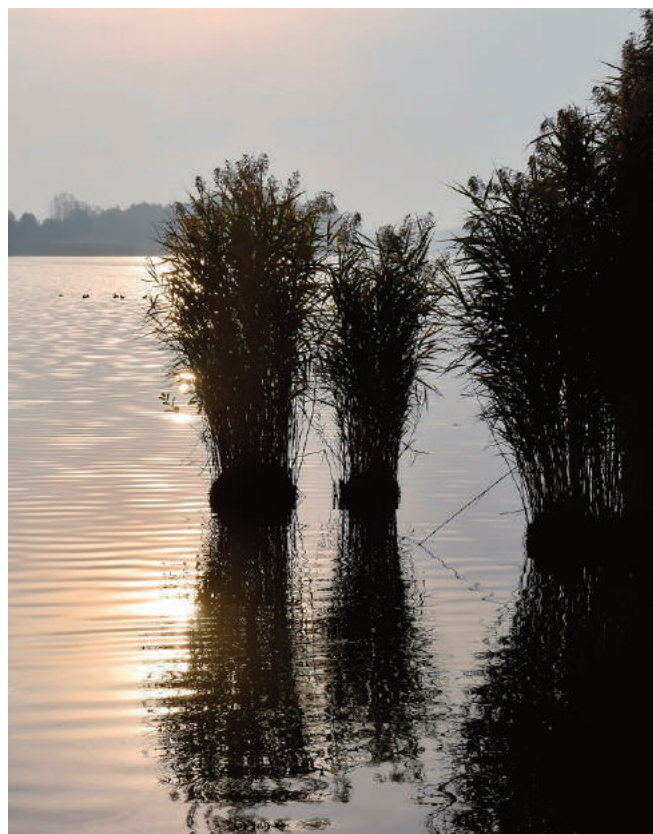
A hasadó kárpit szűk részén beszökve
 simogat már téged megváltásod fényének
 első sugara.

KISSNÉ MATKÓ GABRIELLA**ÁRNYAK**

Árnyak járnak az éjszakában,
 s fogollyá teszik, ki fél,
 nehéz fejfel bóbiskol birodalmában
 a tűnékeny fény, s útra kél,
 mint üzött vándor, ki nem
 tudja, hova tart
 s miért.

Árnyak járnak a nappalokban,
 de áttetsző mind, halhatatlanok.
 Létük oly erőből merít forrást,
 hol a tiszta szív megfárad, s karmok
 ölelik át, magányában
 önmagával harcol, hatalomért
 kuncsorog.

Ki űzi el árnyaim?
 Most hol vagyok?
 Ki fejt meg álmaim?
 Én itt vagyok?

Hamar József: Faddi Holt-Duna

SZABÓ AIDA (Jampa drolma)

Víztükren ágak -
 bogok fény-árny játéka,
 zölden illanó

KÓSA MÁRTA

TAVASZ FELÉ....

Titkos szavakkal várlak
vakvágányon veszteglő vonatok zaja
hangom nem nyomhatja el
szükség van erőre
ki tudja az időt amíg megérkezel
hány
magányos ébredés
éjszaka felkapcsolt lámpa
tart fogva
álmodásunk kapuját elállva
győzni fogunk
itt vannak a jelek
a
tavasz
egy
éjszakára hozzám érkezett
csendesen ahogyan illik
rám szólt
nézd porcelánfehér virágod hogyan nyílik
törték jegek
zúzták szelek
hó dermedtette kelyheibe kapaszkodott a tél
láthatod
dacolva mégis él
így
őrizd
magad
parányira zsugorodott lángod
hajnalokon megtalálod
tavaszod senki sem rabolhatja el
lassan
éled
sóhaja friss
szétszórja hamarosan pasztellszín játékait
ágak hegyére akadó selymek
szélbe feszülnek
zúgó hegyi patakok duzzasztják folyók tarajos hullámait

gömbölyű kacajban fuldokló lenge szellők
tépik kabátod gombjait
mellkasodból új szavak fakadnak
bolondos vágy testedben szétszalad
arcodat simítják napcsókos tavaszi sugarak.

Hamar József: Mácsonyák

KREISCHER KORNÉLIA

MÁJUS

Május van. Kizöldült fű, fa, bokor.
Úgy tűnik, mintha már béke lenne,
jólét, tisztaság, szépség, szeretet.
Elfed mindent a virágzó május.
Illat borít lombfedte kerteket.
Elhiszem, hogy gyönyörű az élet...
...míg nem botorkál felém egy hajléktalan.
Elesetten, lógó karokkal tárja ki
a bokor-kaput, mely elrejtí őt, őket.
Mely elnyeli a mocsos nyomor-részeket.
Nem látszanak a rongyos, nyirkos takarók,
a piszkos nejlonzacszkóba zsúfolt életek.

Kikerülöm, gyorsan továbbmegyek.
Keserű ízűvé lett a Tavasz.
Vesztette rabul ejtő szépségét szín, fény, illat.
Orromba már a mosdatlanság szaga ül.
Rossz érzés. Bánt a lelkiismeret,
mert nem tettem, mert nem teszek semmit.
Nem osztom meg, amim van. Továbbmegyek.
Gyötrődöm: Mit tegyek? Mit tehetek?

LUDWIG GÉZA

SZITUÁCIÓ

Rettenetes –
és nem is nagyon kár, hogy az,
az élet nem olyan ravasz,
hogy titkolni tudná nagyon,
s én még titkolni sem hagyom –
rettenetes!

Rettenetes –
de nézz vele farkasszemet,
üsd arcul, ha rajtad nevet,
s ne mondja, hogy nem vagy vidám,
nevezz vele, sírva, bután –
rettenetes!

Rettenetes –
erőm mind rá pazarolom,
megfeszül rajtam az izom,
s dagadt erekkel támadok:
veszek új pipát és kalapot –
rettenetes!

SZABÓ AIDA (JAMPA DROLMA)**TÁL**

(Bogi lányomnak)

Nézd ezt a tálát!
lélek játékát, teremtés harmóniáját,
ötvözete többféle anyag
bámulatos egybeformálása:
fémrózsák szirmai nyílnak
– érzed illatát? –
Levelek ereiben
lüktet, szalad az élet,
oldalán narancs gyöngyök díszlenek,
erőt, energiát lehelnek.
Füle zöld barkatermést idézve
hajlik nyitott tenyeredbe.
Alja rafiaszöttes,
színe barnák, sárgák keveréke.
Oldala fa-pálcák,
levelek rajzolatával mívesen íves,
rafiahurkolta hímes
egysége öleli,
a pálcákat fém merevíti.
Hajlik a gondolat:
magasba röppen,
megpihenni csöppen
– látod ritmusát
a fém hullámvonalában?
Fürödj szépségében,
használd belsejét! sugallja néked,
hisz a teremtő gondolat-röptének
megvalósítását, mesterségének
csínját-bínját tartod kézben.

SZABÓ IMRE**A BOLDOGSÁG ÚTJA**

Gyönyörű vagy, Kedves, nekem nagyon szép!
Azért repes lelkem, mert vágó szemem
Gyönyörködve láthat Téged naponként,
S meg is ölelhet szorosán két kezem.

Mert oly jó karjaimban tartani még,
Olyan jó hosszan, forrón csókolni is,
Simogatni arcodat szerelmesen,
És hallgatni szíved dobbanásait.

Sokan mondogatják: nézd a véneket!
Hogy összesimulnak egymás karjain!
De nem tudják, mit ér ez a szeretet;

Önzetlenül, mindig újra és újra
Egymásért élni, adni, cselekedni –
Bizony, ez maga a boldogság útja.

SZÖLLŐSI BETTINA**GYOMLÁLNI**

Elfuserált kertész a magány,
szívembe mély árkot ásott,
fél kézzel magot hintett földjére lazán,
ameddig a szeme csak ellátott.

Nem volt az sok, kis kert a lelkem,
alakja szív vagy valami hasonló – gondolom.
Csücskében egy árvácska magában kikelt –
magányos volt, mint egy lyuk a gombomon.

De nyílt még benne annyi más is:
gazok meg nevesincs, színtelen bú-virágok.
Jó lenne helyükre rózsát ültetni, talán fát is...
Meddig tart kigyomlálni egy egész világot?

TARNÓCZINÉ BARABÁS IRÉN**REGGEL**

Tétova reggelbe fordult
a néma éjszaka,
kint puha fények
járnak körben
árnyas lomb között,
a szobámban minden bútor
fényesávba öltözött.
Hiába ketyeg halkán
a régi óra,
ébren vagyok már
kora hajnal óta.
Nézem nyakad, arcod
kedves árkait,
árnyak ölelik körül
erős vállaid.
Te alszol, én nézlek:
tünékeny pillanat.

Aztán arcodra süt majd a nap,
és szemed felnyitod,
pillantásunk összekapcsolódik,
s leszek világra ablakod.

Hamar József: Vízsuhanás

TORMÁSSY ERZSÉBET**VALLOMÁS**

Beszéltem a széllel,
 hogy Neked dúdoljon.
 S mindegyik csillaggal,
 hogy Terád ragyogjon.

Azt kértem a naptól,
 aranyló sugarát
 ontsa magas égről
 oda, hol Téged lát.

S végül azt sugalltam
 az ezüstös holdnak,
 Küldjön feléd mosolyt
 éjjel – ráadásnak.

TÓTH MÁRIA**TÁRD KI**

A nyitott ajtón át láttam a világot.
 A fa, a bokor, a szél mellé pártolt.

Röpültek tiszta levéllel,
 Zöld áhítattal...

Érdemes volt kinyitnom a világot.
 Azóta úgy érzem, nyitott ajtó a boldogság.
 Tárd ki, ne zárd be, kezed a kilincsre áll.

Dupla ajtó sosem volt,
 Átlátszó sem volt az ajtó,
 Csak kilincsre nem állt kezem.

Leste, magától kitárul-e.

Így néztem, vártam, azt hittem, egy csoda a boldogság.
 Tárd ki, ne várj, lelkedden a zár!

Hamar József: Zúzmaravirág

WEGENAST RÓBERT**RÁM VÁR**

Rám vár.
 Régen,
 Egyedül ül
 Egy ócska széken,
 Körötte körben,
 Tucatnyi tükörben
 Látom két,
 Közönyös,
 Kék
 Szemét.

Eleven
 Lelkét
 Hiába keresem,
 Nincs köztünk más,
 Csak a szék,
 És tizenhét év.
 Egy felnőtt nemzedék.

Látom
 Lusta száját,
 Mosolyán átvillanó
 Elernyedt,
 Erőtlen vágycát,
 Régen,
 Márcsak nézem,
 Hogy ül
 Egyedül a széken:
 Unottan,
 Fiatalon
 És nagyon szépen.

*

Miért kell mindig
 Virágos új álom,
 Messzeség,
 Könnyű pénz,
 Távoli város,
 Idegen feleség.

BÓHM ANDRÁS

Elfogyó gyertya,
 Mely még vergődő lánggal
 őrizné a fényt.

Arany kalicka
 soha sem pótolhatja
 a gondoskodást

BŐHM ANDRÁS**NIETZSCHE**

Isten halott – mondta.
De sírva ölelte át egy
ostorozott ló nyakát.
S kegyelemben részesült:
nem tartozott többé az
úgymond ép szelleműek
társadalmába.
Kell-e több bizonyíték
tévedésére?...

ÜZENT AZ ERDŐ

Gyöngyvirággal üzent az erdő,
a kakukkszavas májusi,
ünnep most barangolni benne,
bokrain, fáin új „ruci,”
csupa madárdal, csupa illat,
s hozsannázón a létöröm,
hálát adva teremtionknek,
túllép a lelki sarkkörön.

DYLAN D. TIDES**SANSZ**

Hallod-e a rigót énekelni?
Érzed-e a busz füstös szagát?
Könnyebb-e már hosszú útra kelni,
s meglesni a hajnal fintorát?
Mondd csak: milyen a ligetben futni?
S versbe ölni azt a bánatot,
amit egykor múlón csillapítani
csak a pult és a borgőz tudott?
Ízlik-e a fagyaltfoltos ostya,
amit neked hagyott unokád?
Élvezed, hogy nevetése mossa
ki sem csordult könnyeid nyomát?

S azt, hogy te is újra tudsz kacagni?
Újranyíltott lelked szirmai
nyitva tudtak máig is maradni,
s kitartottak erőd hídjai!

Nem pusztul el minden fönix újra!
Képes tűzben élni, édesen,
anélkül, hogy mámor-nótát fújna
torz dallammal, bántón, ércesen...

Mosolyogj, és ne görbítsd a hátad!
Büszke légy, mint harcos ébredő!
Tárd a szélnek nagyra bontott szárnyad,
irigyelje mind, ki kételkedő!

LUKÁCS MÁRIA**MONOGRAMOK**

Csak úgy ketten
ülünk a fa alatt
jóízűn majszoljuk
a cseresznyét
ezt a kis piros
ropogós termést
a tavasz közelebb
hozza az ízvilágot
puha ágak hajolnak
galambok karolnak
fülemben csengnek szavak
nem lehetsz árva
hisz összefut még
szánkban az íz
pöcköljük magját
és nevetünk
a szénakazal menedék
keressük mit egymásnak
rendel az ég –
felhőszakadás után
útszélén csigaházak
sorban vigyázok rájuk
el ne tapossam
hisz felnöttem tőled
százszorszép képek
felettem cseresznyék
törzsén monogramok
a mezőn ballagó bárányok
ettől szépek a hétköznapok

Hamar József: Téli titkok

MIHÁLY CSILLA

SZELÍD, EZÜST FOLYÓN

Karácsony érkezik, s az esti fények
szelíd, ezüst folyókon elkísérnek
a templomig, amit magamban építetek,
ütött-kopott falán megingó tévhitek.

Pereg, lehull, a fal fedetlen áll ma,
s ha rávetül e torz világnak árnya,
fehérre festem át, a csend is pont ilyen,
mikor fülön ragad, emel, s hagyom: vigyen.

Nem kell a pompa, lárma; cifra máz csak!
Az éltető remény s a tiszta lázak
varázsát szomjazom – tudván, hitem biceg –,
s ha jut nekem, Uram, jusson mindenkinek.

Hiszen megint, szavam csavarva kérek...
Eléd borul e kín-kaparta lélek
köszönni mindent, én Veled kiegyezem.
Szelíd, ezüst folyón a Béke jött velem.

PETRIK ISTVÁN

HONVÁGY

Idegen vagy.
Hiába köszönt
a rigó hangja.
Hiába kérdez
tőled akármit
a dóm harangja.
Hidegen hagy
a lehajló-fekvő
fűszálak íve.
Hiába iszod,
nem ismerős
a forrás íze.
Nem látott szín
az ágról lenéző
szilva kékje,
nem neked zöldell
friss hajtásokkal
a remény rétje.
Hazamennél.
Utánad sír
a sarkok árnya.
Veled repül
emlékek útján
a madár szárnya.
Volt csendjeidben
ott bújik még
az otthonillat....
Ajtónyikorgás.
De az az ajtó
csak neked nyílhat!

MOLNÁRNÉ BODA MÁRIA

MAGÁNY

Nincs magányabb magány magánál a magánynál,
A lelkünkben született szeretethiánynál.
A kimondott szó mögött lappangó űrben,
A holnaptól rettegő képlékeny jövőben.

Nincs üresebb üresség magánál a létnél,
Hogy meghalsz még azelőtt, hogy egy percet is élnél,
Hogy megtagadsz magadtól ölelést és csendet,
Hogy megöled magadban a törékeny rendet.

Nincs csendesebb csend magánál a csendnél,
Maradva mégis, bár szívesen mennél.
Maradék erőddel fagyos földön feksze,
Mindig újra megtalálva, szüntelen elveszve.

Nincs gyengébb gyengeség magánál, ki gyenge,
Ki csak néz maga elé, ahelyett, hogy menne,
Kit önnön fásultsága taszít dermedt sírba,
Holott volt, hogy élni akart, rettegetve és sírva.

Nincs örültebb örület, mint maga az örült,
Önmeghasadt bensőd zavaros és rémült,
Lüktet minden sejtben, idegszálban, érben,
Ott van örömdobban s a gyász idejében.

Nincs áthatóbb tekintet magánál a szemnél,
Mi megláttatja veled mindazt, mi lehetnél,
Mi látja benned azt is, hogy ha megállnál egy ponton,
Tovább látnál néha a sötét horizonton.

Nincs nagyobb rombolás, mint pusztítani kábán,
Menni öntudatlan, állva mások lábán,
Függeni szüntelen mindattól, mi álom,
Elfeledve élni ezen a világon.

PÉTER ÉVA ERIKA

SZÓCSENGŐ

A leesett szó lábnak roppanás,
s hamusan hülhet fenn a nap-parázs,
ám ha szívünkre simítjuk a szót:
nyárelőt öltünk, el sem mondhatót

és álmokon a hímzés egyre szebb,
selyem-boglárkás, valós-mívesebb...

Felhőket gondoz homlokon az ég,
a felhők alatt hadd higgyünk mesét.
A túlon túl még lehet itthonos,
ha türelemre épül, mi romos.

Vándormagányban nem is kéne más,
lélekből csengő csermelycsobbanás...

PÁLFI NÁNDOR**A HEGYTETŐ ÜRESSÉGE**

Fogd meg kezem,
 És szorítsd meg kicsit,
 Míg leülsz ide mellém
 A világ peremére.
 Ne mondj semmit,
 Csak fűjd ki a levegőt,
 Aztán lélegezd be mélyen
 A felhőket, magát a hegyet,
 S legyél az a sziklaperemre nőtt
 Vadvirág, amit rendületlen
 Ringat a feltámadó szél.
 Hagyd, hogy a monoton percek
 Lelassuljanak a néma csendben,
 S a foszló, majd újra összeálló
 Felhők alól előbukkanó,
 Piciny patak kösse össze
 A széthullót az egésszel.
 Hajtsd a fejed az ölembe,
 S tégy úgy, mintha én
 Lennék a mindened
 Ezen a végtelenbe vetett,
 Talpalatnyi sziklapárkányon.
 És ha majd elalszol,
 S én óvatosan átölellek
 A hűvös szélben,
 Nem kell, hogy álmodj,
 Mert én álmodok
 Helyetted is mesebeli
 Világokról, melyekben
 Ez a pillanat talán tényleg
 Létezik, és nem csupán
 Csüggedt elmém játéka
 A szürkén pergő hétköznapi
 Félhomályos folyosóit róva.

SELÉNDY BALÁZS**AZ IGAZ EMBER**

Nem ismerem az igaz embert,
 de ő él valahol, rejtve, talán,
 senki se hallja, senki sem ismeri,
 csak a gyermekei és egy öreg, elcsigázott ló
 tudja, hogy ő az igaz ember;

talán valahol Északon halászik,
 és szürke fjordok mélyén csodálja
 a fekete ég táncoló fényíveit,
 hálóját este csendben behúzva
 kemény sziklán mormol imát;
 talán Délen él, és tűző napsugárban
 izzó fejjel kávéútelt,
 kemény karjában feszül az élet,
 és ismeri kincsét, melyet
 a kapanyéllal szorít tenyerében;
 talán valahol a Szahara mélyén
 bámul messze, és tekintete elszáll
 a sárga tenger habjai felett,

de bárhol is él, lelkében csend ül,
 szemében Isten honol, és keze örömet vet,
 lába alatt boldogan hajlik a fű,
 és amikor meghal, holtteste felett
 csendes zúgással borulnak össze a fák.

Nem ismerem az igaz embert,
 de ő él valahol, és amikor ennek ideje eljön,
 én találkozni fogok vele, szemébe nézek,
 ujjai melegét fiam homlokára ültetem,
 s hálával szívemben megyek tovább
 az úton, amely elvész
 a horizont alatt.

HABOS LÁSZLÓ

Tányérba jövőd
 kitúrod vagy felfalod
 tiéd a döntés.

Az éj színével
 festem ki igazságod
 fehér foltjait

SZABÓ AIDA (Jampa drolma)

Tavaszdobában
 pajkos szellő percegett,
 víztükröt borzolt

Pipacsok szirmát
 szél szagatva röpíti –
 suhanó árnyék

Hamar József: Magányos pipacs

†BÍRÓ ANDRÁS

ÁPRILIS

Tavaszi ág, meggyfa virág,
fényesbe fordul a világ.

Rezzen a fű gyenge szára,
rezgeti piros bogárka.

Piros bogár, Kató bogár,
a boldogság merre, hol jár?

Itt jár a tavaszi kertben,
készülődő szerelemben.

A fű zöldet, ág fehéret
zsendít, s mondja: szép az élet!

Tavaszi ág, meggyfa virág,
egyre fényesebb a világ!

Meggyfa kerek, fehér kontyát
sárga méhek teledongják,

amott lila virágözön,
gyík szunnyad langy bazaltkövön,

emitt fehér jácint billeg,
tetszik is a kikericsnek –

véle, hogy megismerkedjék,
felé fordítja a fejét.

Tavaszi ág, meggyfa virág,
kifényesedett a világ!

Hamar József: Pannonhalma

†TEMESI ÉVA

ELTŰNŐDÖM

Mikor ezt olvasod, már nem leszek,
most itt ülök, fogom a kis kezed.
Vajon hogyan fogsz emlékezni rám,
legkisebb unokám?
A nagyobbakban hagytam emléknymot,
ami ha évek alatt meg is kopott,
egy-két történet, egy-két közös óra
téma lehet az évfordulóra.
Aztán eltűnök az évek sodrába',
beállok az ősök áradatába,
nem tudják már, ki volt ő, és mi volt,
de bennetek van, mint a vér, a múlt.

CSODA

Felvettem egy csigát, és félredobtam,
Hogy ne végezze összetiptortan.
Mire ő felnézett az égre:
Az Isten lehajolt érte!

†JÁKI FERENC

A „GONDOLKODÓ” ÉS A „GONDOLAT”
– Rodin két szobra előtt –

Képzeletemben egymás mellé teszem
a két világhírű szobrot:
a komor férfit: a „Gondolkodót”
s a merengő nőt: a „Gondolatot”.

Görnyedt férfi, álla alatt ökle,
előre dől arca s a két válla.
Maga elé mered, így mélyed el,
oly ijesztő töprengő magánya.

És mellette ott a nagy márványtömb,
csak a fej van kifaragva rajta.
Egy női fej, amely ábrándozva
néz előre a messzi távolba.

A szobrásznak csak egy volt a fontos,
a szép női testből csupán a fej,
mert benne él a győztes Gondolat,
mely minden férfit magasba emel.

Minden, ami földi szép: mulandó,
gyorsan szétfoszlik, semmi sem marad
Férfi és Nő számára, csupán az
üdvözítő közös Gondolat.

Gondolatban folyton újraéled,
ami már nem ismétélhető.
Gondolatban ölelheti egymást
mindörökre két hú Szerető!

LADA LEVENTE

ÍGY ÍROK ÉN...

Majdnem hétéves voltam, amikor elkezdtem iskolába járni. Nagyon vártam már, kíváncsi voltam milyen az, amikor egész nap okosságokat tömnek a fejünkbe. De amikor az első hét eltelt, rájöttem, hogy az óvodában sokkal könnyebb volt az élet.

Rögtön az első héten elkezdtük tanulni a betűvetés tudományát és a számolást is. A számolás nem volt túl nehéz, mert már óvodában is tanultunk ilyesmit, hanem az írással meggyűlt a bajom. Az első írásbeli házi feladatomból az volt, hogy két sorba álló egyeneseket kellett írni, másik három sorba pedig görbe vonalakat (később megtanultam, hogy ezeket hívják „c” betűnek).

Otthon nekiláttam a házi feladatnak. Fogtam a füzetemet meg a ceruzámat, de ceruzának mindig kitört a hegye, akárhányszor írni kezdtem. Elővettem hát a hegyezőt, de mikor már szép hegyes lett volna a ceruza, hirtelen kitört a hegy, és bele is ragadt a hegyezőbe, ki kellett piszkálni. Jó sok időbe telt, mire a ceruzám megint hegyes lett. Nekiláttam volna ismét az írásnak, de akkor meg a füzetem nem ott volt nyitva, amelyik oldalra addig írtam. Elkezdtem lapozni a füzetemet, de a lapok folyton kiszaladtak az ujjaim közül, és jól összegyűrdtek. Amikor végre megtaláltam a feladatomból, írni kezdtem az álló egyeneseket. Miután már tele volt egy sor, nagyon büszke voltam magamra, hogy milyen szépen írtam, de újra megnéztem a füzetet, és akkor észrevettem, hogy az én álló egyeneseim dőltek hol jobbra, hol balra, és csupa girbegurbák voltak.

Ki kellett radióznom, amit leírtam. Az egész sort ki-radióztam szépen, de amikor ismét megnéztem a füzetet, akkor láttam, hogy az egész lap csupa maszat. Nagyon elkeseredtem, és meg is kérdeztem az anyukámtól: „*Anya, nem lehetne, hogy én csak olvasni tanuljak meg?*” Nehezen bár, de csak a végére értem az első házi feladatomból.

Másnap a tanító néni piros tollal szinte az összes egyenesemet és görbémet átjavította, és azt írta oda: „*Dolgozz szebben!*”.

Így ment ez úgy két hónapon keresztül, sokat gyakoroltam, de még mindig nem ment szépen az álló egyenesek írása. A körök és a görbe vonalak egészen jól sikerültek már, de az álló egyenesek még mindig makacskodtak.

Elkezdtek tanulni a betűk írását is, de azok meg mindig összefogtak ellenem, összekeveredtek állandóan: az „a” az „o”-val, az „l” a „b”-vel, a „F” a „T”-vel. Olyan gyorsan forogtak a füzetemben, hogy nem tudtam követni őket, táncoltak a lapon, és közben kinevettek.

Végre eljött a téli szünet. Egy kicsi nyugalom lett a betűkre vonatkozóan. Szilveszterkor azonban azt hallottam, hogy az új évet nem szabad úgy kezdeni, hogy haragban vagy valakivel. Így hát én is újévi fogadalmat tettem: ki-

békítem az írószereimet és a betűket valahogy, megpróbálok velük barátságot kötni.

Először a füzetel kezdtem: az összegyűrt oldalakat és a számárfületeket kiegyenesítettem, és a füzeteket egy szép füzetartóba raktam. Utána jöttek a ceruzák: szépen kihelyeztem és sorba raktam őket a tolltartóban, melléjük raktam a radírt is. Elhatároztam, hogy ezután mindig ilyen rendben tartom a füzetet és a tolltartót az írószereimmel.

Ezután jött csak a nehéz feladat: a betűkkel is békét kellett kötnöm. Kinyitottam a füzetemet, és beszélgetni kezdtem velük: „*Ne haragudjatok rám, hogy eddig nem tudtalak szépen leírni benneteket. Ezentúl sokkal jobban figyelek rátok.*”

A betűk erre azt mondták: „*Rendben, kapsz egy lehetőséget: ha helyesen párba tudsz állítani minket, minden kisbetűt a nagy párjával, akkor nem keveredünk össze, amikor írni tanulsz.*”

Összeszedtem minden tudásomat, és sikerült minden betűnek megtalálni a párját.

A betűk ekkor azt tanácsolták nekem, hogy törekedjek arra, hogy mindig helyesen írjam le a szavakat, ne hibázzak. Így kötöttem békét a betűkkel.

Később nemcsak betűket, hanem szavakat is megtanultunk írni. A szavak lassan mondatokká álltak össze. A mondatok pedig elkezdtek történetet alkotni a fejemben, amit gyorsan le is írtam.

Büszkén mutattam meg az első mesémet anyukámnak: „*Anya, nézd, így írok én!*”

(A szerző tízéves

Gárdonyi Géza Általános Iskola és Gimnázium, Erd)

SZATMÁRI KRISTÓF

ESZMÉLÉS

Kopott aszfalt repedésén áttörő,
Szénsavbuborék poharam falán.
Műanyag búvkör, igazi világ
Áldáslelei között megtalál,
És nem enged el a végtelen.
A vágyva visszaátkozott,
Mocskosan gyűrött, bűnös
Vén szerelem kézen fog,
Elvezet a sötét pálya menti
Fényes lebuja füstszagú mosdójába.
Fut, rohan velem a bába, halálom
Várva repül lába a szülőszobába,
Mert hazatérni megyek én,
Hogy felszínre kerülve
Szétoszolják a holnap
Szenvedély szelén.

„Szárnyaló sólymok” haikucsoport

HAIKU, HAIBUN, HAIGA, WAKA, TANKA, RENGA

SZELLEMI CSERÉPDARABJAINKKAL TEMESI ÉVÁRA EMLÉKEZÜNK

„Halottaink szellemi maradványai más alakban köztünk vannak. Fújják szét a felhőket, mossák az eget.
Nytják-csukják a messzeséget. Velük lélegzel, röptetik a lelked.”

(Su-La-Ce: Reggeli beszélgetések Lin-csi apát kolostorában. Közreadja: Sári László)

Barabás Irén:

Arcod eleven,
lelked színes álmot sző,
mégis búcsúzom

Kihuny egy csillag,
fénye hosszan ránk vetül,
ölel, körbefog

Barna Júlia: emlékezés

Búcsúmat szavak
koszorújába kötöm
ismeretlenül

Léte hiányán
beszakad az idő
mélybe hull a szó

Másokban élnek
még szétszórta töredék
pillanatai

Bőhm András:

Pillájára hullt
hópehely, jaj, mára már
szemfedője lett

Jól betört sólyom
álmodni is elfeled
szabad létéről

Habos László:

Voltál hát szürke
hamuszín fájdalommal
alkony-magányban

Negyvenöt év volt
egybevarázsolt idő
könnybe fült titok

Leplezetlenül
elajándékozottan
veletek voltam

Kreischer Nelly:

Üveges ajtón
riadt szemmel néztél át.
Világod már más

Könyved lapjain
minden gondolat te vagy,
léted így örök.
Érzelmeket sugárszol.
Olvasód szemekkel lát

Ma még siratás.
Holnap emlékező szó.
Holnaputánitól
emlékképekként leszel
Szívünkben örökké élsz

Matkó Gabriella: Jó ez a hely...

Jó ez a hely, ne
sírjatok, szeressetek
és daloljatok!

Könnyes szemmel nem
látni a szívárványt, ha
feletted ragyog

Most már a szellő,
a vízcsepp, a föld, az ég,
mind-mind én vagyok

Péter Erika:

A lélek súlya:
élet – „Én nem szeretnék
újjászületni”

Amikor ott az
idő, a sólyomlét is
csak lehulló toll

Felkapott a szél,
a napfény, és azóta
te „Mindenütt vagy”

Szabó Aida (Jampa drolma):

Szerelem, bánat...
beutaztad önmagad –
emelkedetten

Toronyból tört ki
sólyomlelked már messze,
csak test vegetált

Túl a félelmen,
már csak a kíváncsiság –
újra megtudtad

SZIGETVÁRI ZSÓFIA PETRA

SÁRKÁNYTŰZ

– Mi az, hogy visszautasítják! Már több mint száz éve várok arra, hogy végre felírjanak a hivatalos Sárkány Listára! Jó, lehet, hogy nem tudok torkomban tüzet csiholni, meg nincsen három fejem, de kérem szépen, hallott már Süssüről?! Hölgyem, magyarázza már el nekem, hogy mi abban a világraszóló, ha meg tud gyújtani egy marék forgácsot!!! A komodói varánusz akkor miért lett tiszteletbeli tag? Micsoda, hogy jobb modora van, mint nekem?! Felhábortó! – csaptam le a telefont. Mit képzelsz ez a zöldfülű Hüllő?

Magamban sisteregve sétáltam be a nappalimba, amely egyben gyakorlótermem is volt. Egymás hegyén-hátán álltak ott a súlyzók, a bokszesztyűk, a poroltók, a hamutartók. Félreértés ne essék, nem dohányzom, csak az orvosom azt tanácsolta, először próbáljak valami aprót meggyújtani, például egy gyufát, mert balesetmentes, és gyorsan bele lehet jönni, ehhez képest még mindig nem sikerült tüzet kicsikarnom magamból, és a házat is hat-szor kellett már újra felépítenem, mert mérgeznek az egyik mellékhatása, hogy szó szerint felrobban a fejem. Semmi esélyem sincs arra, hogy elismerjenek. Mindenképp az a drága, jó anyám tehet. Máig sem értem, miért nem rakott máglyára tojáskoromban, akkor nem kellene azon vesződnöm, hogy fűjjak egy áldott szikrát. Apám persze nem örült ennek, sőt, állandóan azt hangoztatta, hogy az ő fia egy rakás szerencsétlenség, de büszke volt, ha azzal dicsekedhetett, hogy az ő csemetéje a legjobb tanuló az egész osztályban, sőt az egész sárkánytanodában. Bezzeg sárkánymama, ő sose szidott le, ha rossz jegyet hoztam haza, csak rám prüszkölt, és elhalmozott süteményekkel. Ennek ma már jó százezer éve. Azóta még semmilyen író vagy költő nem kért fel arra, hogy szerepeljek a művében. Csak ülök, és unatkozom. Hiába az igyekezetem a tűzgyújtási vágyam, minden próbálkozásom csak időpocsékolás.

Csüggedten huppantam le viharvert kanapémra. Egész nap ott ücsörögtem volna, ha váratlanul meg nem csörren a telefon. Nagyot sóhajtottam, majd felvettem.

– Halló! Ha engem keresel, tovább beszélni nem érdemes, mert csak egy hatalmas nulla beszél most a telefonba. Egyébként Szamnia vagyok, egy rakás ügyetlen nemsárkány.

– Remek, remek! Egy rímekben beszélő kedves kis mesehős. Örvendek, Baltazár vagyok, egy kezdő meseíró. Már egy csomó történetet körmöltem, de még egyikkel sem írtam be magam a történelembe. Sajnos, eddig minden félelmetes sárkány visszautasította kéréssem, hogy hadd szerepeljen a legújabb mesémben. De esetleg ön, ha lenne kedve? Hívjon fel bátran, vagy találkozzunk ma délután az egyik kávézóban. Mit szólna, mondjuk a Habsókhoz? Úgy tudom, az ottani cappuccino világhírű. Persze nem muszáj rögtön válaszolnia, de azért ez egy igen jó ajánlat ..... ööööööööö..... halló, halló .....

Ezt a szóáradatot! Kibírhatatlan, igazítottam meg a cvikkerem. Már ez negyedik könyv, amit gyorsan átlapoztam. Valamelyikben pedig olvastam az író-sárkány kapcsolatról. Á, megvan: „A mű szerzője a főszereplőjét kedvére

formázhatja, csodás képességekkel is felruházhatja”... ÉLJEN!!!! – ugrottam fel, szaladtam a készülékhez, és megnyomtam a redialt.

Nemsokára a hűvös utcákat róttam. Siettem, hogy el ne késsek a találkáról. Már alig vártam, hogy megismerhessem munkaadómat. Vidáman szökdécseltem, és a jövőmön gondolkodtam. Miután végre tüzet tudok majd lehelni, bemegyek a Sárkány Hivatalba, és az igazgatót megkínálom egy szivarral, persze ő el fogja fogadni, én meg nagy kegyesen felajánlom, hogy meggyújtom, természetesen ki fog majd nevetni, de leesik az álla, amikor füst fog kígyózni a végéből. Ilyen vidám hipotézisek közepette érkeztem meg a kávézóhoz. Körülnéztem. Nem láttam semmiféle költőpalántát. Csak néhány úriember szürcsölgette a teáját, egy marcona férfi itta a kakaót, és egy szakadt kabátos hajléktalan is letelepedett a legtávolabbi asztalhoz. Egyik lábamról a másikra álltam. Melyikük az? A szmokingosok észre sem vettek, mintha levegő volnék, a kigyúrt bika pedig gyanakvóan méregetett. „Biztos nem érkezett még meg” – gondoltam. Leültem egy ablak melletti helyre, s nézegetni kezdtem az étlapot. „És mi van, ha ez csak egy átverés? A többi sárkány tréfája, hogy jól megleckéztessenek” – ugrott be. Remegő szemekkel, táguló orrlyukakkal vizslattam az utcát, hátha feltűnik valamelyik kolléga. Hirtelen valaki megkocogtatta a vállamat. Ijedten összereztem, és vártam a gúnyos kacajokat.

– Jó napot! Ön bizonyára a leendő munkatársam! – megfordultam, megpillantottam a hajléktalant. Ő lenne az?! Mindenesetre nagy kő esett le a szívemről, hogy ez mégsem egy rossz vicc, ugyanakkor elbizonytalanodtam, ez az író mégis hogyan fog nekem természetfeletti erőt varázsolni? Na, mindegy, a könyv csak nem téved! Elhessentettem baljós félelmeimet, és a feladatra koncentráltam, Megbeszéltük a részleteket a művész úrral, és mikor már csak a szerződést kellett aláírnom, eszembe jutott az álmom.

– Öööööö .... uram, nekem is lenne egy feltételem. Csak akkor vagyok hajlandó szerepelni a művében, ha cserébe felruház engem a tűzfűjás képességével – nyökögtem. A férfi megrökönyödve bámult rám, majd elmosolyodott.

– Mi sem természetesebb – mondta. Boldogan ráztam vele kezét, és reményekkel telve indultam hazafelé. Most már minden jóra fog fordulni.

Másnap újult erővel ugrottam ki az ágyból, nem felejtettem el, hogy ma kilenc órákor meg kell jelennem az írónál. Ő gyorsan lefirkant valamit rólam, és megtörténik a varázslat.

Azonban alaposan elszámítottam magam. Új főnökömmel semmilyen ötlete sem volt a mesével kapcsolatban, csak rágta a ceruzája végét. Már jó húsz perce pózoltam neki, de ő egy sort sem körmölt le. Végre valahára róni kezdte a betűket: „Egyszer volt, hol nem volt”, írta elszántan, majd ismét szájában landolt a cerka. Kezdtém halálra unni magam, majd váratlanul eszembe jutott valami. Pördültem egy párat, mint egy balerina, és kezdetét vette egy rögtönzött színdarab. Olyan drámát rittyenttettem neki.... Hol sírt, hol kacagott, néhol ámulva figyelt, máskor unottan bóbiskolt, éppen ott tartottam, hogy egy

bizonyos Szúrós Szúnyog ecseteli bátor tetteit: Hadd halljon a nagy világ pár hajmeresztő csodát, miket én, a rettenthetetlen Don Quijote követett el. Legyőztem egy sárkányt, s eljártam egy csárdást.....

Lopva ifjú hallgatómra pislogtam. Írt valamit! Elégedetten letottyantam, és vártam. „Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer egy tűzokádó sárkány” – olvasta. Ebben a minutumban valami bizsergést éreztem a torkomban. Égő érzés söpört végig itt belül. Örömben tapsoltam, ugráltam, és apró lángnyelveket köpdöstem szerteszét. Baltazár lebukott az asztal alá, nehogy egy kósza szikra rá is essen. Én százszor is megköszöntem neki, és asztalostul megöleltem. Megígértem neki, hogy nemsokára visszajövök, csak van még egy kis elintéznivaló dolgom. Ő intett, ezzel jelezvén, hogy menjek csak, ő addig összeszedi magát. Irány a hivatal!! – kurjantottam.

Bekopogtam az igazgatói irodába, egy tábla hirdette, hogy itt székel Hüllő Humbug. Bentről hallani lehetett a papírok zizegését. Kinyitottam az ajtót, és beléptem. Ott ült előttem Humbug, aki legendásan jól tudott kártyázni.

– Jó napot! – mondtam elszántan.

– Jó napot! Miben segíthetek, Szamnia? – böngészgetett egy kérvényt, amit melleleg összegyűrt, és a háta mögötti kukába hajított. Vajon az enyéimmal is ilyen könyörtelen volt?

– Szivart? – nyújtottam felé a dobozt, ő bólíntott, mintha ismerné a forgatókönyvet. A szájához emelte, én pedig ráleheltem.

– Mit képzelsz, maga kétbalkezes szerencsétlenség!!! – hadonászott Humbug. – Egy csomó értékes irat veszett kárba!

„Ha ez lenne a legkisebb probléma” – gondoltam, és az igazgató kopasz, megpörkölt fejére pillantottam. Jobb lesz minél előbb elhúzni a csíkot. A sárkánnyá válás még várhat, míg újra ki nem nő a haja az igazgatónak, de addig is segítek befejezni Baltazárnak a meséjét, hogy világhírű legyen, és alakítok egy színházi társulatot.

Hamar József: Fényírás (temetői fények)

KOVÁCS F. ISTVÁN

GURZÓ

Igazából engemet senki se ismer. Se itt a faluban, ahol végül leragadtam, se máshol. A nevemet is csak úgy rám ragasztották meg azt is, hogy román katona voltam, és a háború alatt légnyomás ért, attól lettem ilyen „bóbellás”. Hát... valójában... csakugyan nem ismerhetett senki, merthogy a tanya, ahol születtem, nevelkedtem, majd felnőtt éveimet éltem, teljes egészében elpusztult. Úgy, ahogy mondom: megsemmisült mindenestül! Odaveszett az anyám, az apám, az asszony, a két gyerek, a lovak, a tehének, de még a tyúkok, a malacok meg a kecske is.

Amikor meghallottam a bombázók zúgását, éppen az ártér melletti gáton kaszáltam. Sokáig néztem az égen ezüstösen csillogó vasmadarakat, melyek irtó magasan, hosszú sorokban húztak keresztül – fel Szolnok felé. Nem gondoltam semmi rosszra. Az utóbbi hetekben gyakran elmentek fölöttünk, azután lehetett csak hallani a mély dübbenéseket valahonnan messziről, majd félóra múltán – ahogy jöttek, elmorogtak vissza a déli határnak. Neki-hajoltam hát újból a kalászt vető sarjúnak, és akkor hallottam – vagy inkább éreztem – meg azt a földrengésszerű robajlást, ami szinte kiverte a kaszát a kezemből.

Akkor pattanhatott el a fejemben valami, amikor az akácok mögött megbújó tanya maradványait megláttam. Vagyis... megláttam a nagy semmit, mert még romok se nagyon maradtak. Értetlenül bámultam az ürességet, és nem akartam közelebb menni. Aztán mégis előbbre botorkáltam, majd megálltam megint, mert belebotlottam apám ébenfa furulyájába. Lehajoltam, s felvettem a teljesen sértetlen hangszert, és elindultam nyugat felé. Először csak lassan, aztán mind gyorsabban lépkedtem, végül már futottam. Hogy miért éppen arra, nem tudom, csak futottam egyre gyorsabban szorosan markolva a fekete pikulát.

Talán kétszer vagy háromszor ment le és kelt föl a nap, amíg a pusztában bolyongtam, majd elfogytak a szikes legelők, éles levelű kukoricások, sűrű gabonaföldek, és hirtelen egy széles folyóhoz értem. A parton lefelé vándorogva utóbb hatalmas vashidat láttam meg, melyen puskás emberek meneteltek keresztül. Ahogy emlékszem, ketten jöttek oda hozzám, de azt nem mondták, mit akarnak. Csak annyi rémlik, hogy magukkal vonszoltak a sorba, azután át a túlsó partra. Némelyik ordított, mások mutogatva röhögtek, később alighanem meg-unhattak, mert kilöktek a sorból, de olyan erővel, hogy a kavicsos töltésen legurulva végül elaludtam az árokban.

Nem tudom, hány napig vándorolhattam még, a történetek összefolynak, és amúgy sem igazán érdekelt semmi. A folyón innen a táj egyre jobban megváltozott. A mezők, ligetes erdők dúsabbak lettek, kanyargós földutak kerülgették a dombokat, patakok itattak meg, s itt-ott furcsán csodálkozó emberek egy-egy darab kenyeret, kevéske szalonnát, pohár tejet adtak, nem is értettem, miért. Talán egy hét telt el, mikorra úgy legyengültem már, hogy elég

lett a menekülésből. Egy kisebb erdő melletti patak partján eldőlt, s magamra húzva az ócska rézgombos kabátot, amit még a fegyveresek hajítottak utánam, valami olyasmit gondoltam, elég messzire jutottam ahhoz, hogy végre elnyugodhassak...

Később valami szekérféle zörgésére eszméltem, melyet folyamatosan hallottam, de csak sokára találtam ki, hogy valóban szekér az, és én rajta fekszem. Nem érdekelt, hogyan kerültem rá, s az sem, hová visz, csak néztem a felhős őszi eget meg az út mellett hátrafelé vonuló sárguló akácokat – hanyatt fekve mozdulatlanul. Aztán a kocsi megállt. Kesernyés füstszag kúszott az orromba, és egy kalapos ember – olyan idősebbféle, bajuszos – hajolt fölém. Én csak feküdtem ott a hátamon. Nem akartam, vagy nem is tudtam mozdulni, az ember meg szótlánul nézett a képembe, aztán otthagott.

Hárman laktak a tanyában – Jóska bácsi, aki idehozott, a felesége, Mária néni meg a fiuk, Ferkó, aki csak mankóval tudott járni, merthogy a bal lába tőből hiányzott. Nem sokat beszéltek, én meg éppenséggel semennyit. Az istállóba fektettek le egy amolyan priccsfélére, ottan etettek, itattak. Legtöbbet Ferkó ücsörgött mellettem. Valami katonaruhaféle volt rajta is, és mintha Oroszországot, frontot emlegetett volna folyton. Egyszer még a furulyát is kipróbálta, de nem sikerült megszólaltatnia, mert az csak átengedte a levegőt hangtalanul, erre aztán a kezembe nyomta.

– Fújd meg, te! – De én csak néztem rá szótlánul.

– Ide figyelj! Ki a rosseb vagy te? Nem tudunk rólad semmit, csak ezt a papiroost találtuk a zubbonyod zsebében – mutatott egy kis összehajtott kék lapot. – Az van ráírva, Gurzó János Magyar Királyi honvéd tizedes, de nincsenek is csillagjaid. Meg egyáltalán hogy kerültél ide? Katonaszökevény vagy? Ne félj, mi nem árulunk be...

– Hagyod békibe azt az embert, fiam?! – szólalt meg ekkor Jóska bácsi az ajtóban, és a fiú kelleetlenül otthagott.

Hamarost aztán lábra kaptam, és a téli tüzelőt már én aprítottam, a havat is elszórtam, és úgy gondolomformán rendet tartottam a ház körül meg az istállóban. Tavasztól aztán elkezdtem járni a faluba, mer hol ide, hol oda hívtak, ahol kevés vót a dolgos kéz. Mindég az öreg szólt, ha adódott valami, mert hát ők maguk is nehezen éltek, s így kosztért – néha kvártélyért, na persze, istállóban, pajtában – egyszer-másszor elvoltam némelyik portán, akár napokig is... Legjobban szerettem a Keményéket, mert mézárszékük vót, s ottan mindég jutott valami belsőség meg ilyesmi. A Tislérné az meg aztán szegény volt – igaz, jószívű, de csak tejfölös kenyeret tudott adni, mégis szerettem nála kertet ásni, aprófát hasogatni, mert olyan szelíd, csendes beszédű asszony vót. Na, ottan jutott először eszembe az anyám! Azután jöttek az emlékek sorjában, de mondani nem mondtam senkinek...

Sokszor riadtam fel arra a hatalmas robbanásra, mintha az ég szakadt volna le. Érdekes, hogy azt tudtam már, mi történt, de csak a füstölgő romhalmazt láttam, senkinek az arca nem jött elébem. Nem tudhatom, mennyi tavasz

múlt el, mikorra megfogtam a fekete furulyát. Teli volt porral, egy darabig csak azt köpködtem, majd aztán megszólalt halkán, puhán, mintha apám fújta volna. Olyasmit fűttam, amikre ő tanítgatott, s egyre többször szölongattak a falusiak – olyanok is, akiket nem véltem ismerni:

– Jancsi, fújj má valamit, de vígabbat, ne ilyen nyeker-göst!

Nem esett rosszul, hogy kinevettek, mert amúgy nem bántott senki. Igaz, egyszer a Magyarék kutyája nekem acsarokodott, s amikor rendre utasítottam a csavaros végű botommal, az öreg savószemű végigvágott rajtam a szíjostorral. Most is itt van a nyoma a bal szemem alatt.

– Takarodj innen, te falu bolondja! – ezt ordította akkor. Mostan már nem ordít semmit, mert eltemették. Itt vótam a temetésen, mert mindenikre elgyüvök. Mostan a Jóska bácsit temetik, aki a második apám vót nekem. Látom, siránkoznak az emberek – főleg az asszonynépség –, de én nem tudok, pedig sajnálom őket. Csak az jön az eszembe, amit az a vénember mondott. Meg aztán az, hogy így vagy úgy, ez mégiscsak az én falum. Ha már egyszer a bolondja vagyok...

KÁRÁSZ TAMÁS

SEBHELYES

A Duna mentén a májusok csodálatosak. A hajnali ködfátyol sejtelmes meseerdőnek varázsolja a túlparti fákat, bokrokat. A felfelé igyekvő nap egyre forróbb sugarai a fátlat fellebbentik, és a varázslatnak vége. Szemünk elé tárul a valóság. Egy gyenge szellő az öreg folyó, másik már a part dús növényzetének illatát hozza felénk. A csendet az egész medret betöltő, éjjel-nappal harsogó fülemüle érces, tiszta hangja töri meg.

Csüngő fűzfaágak alatt görnyedve, keskeny ösvényen araszolva közelíthető meg a víz széli kis tisztás, a horgászok kedvelt helye. Két gyerekhorgász most is guggol feszült figyelemmel szerencséjükre várakozva. Hátuk mögött egy sárgarigó rövid szokásos dallamát füttyenti („füttyül a rigó”). Az izgó-mozgó, kissé unatkozó kisebbik testvér a hang irányába fordul, de hirtelen kővé dermed. Fojtott hangon megszólal: „Fenn a töltésen áll a sebhelyes.”

Ettől a pillanattól már nem volt unalmas a horgászat. Lélegzetvisszafojtva ugyan a horgászbótjukat figyelték, de a mögöttük álló valakire gondoltak. Hátra nem néztek, de érezték jelenlétét. Hosszú perceken át semmi nem történt. Egyszer csak a nagyobbik fiú hirtelen mozdulattal partra rántott egy apró keszeget, és rávetette magát a víz felé vergődő zsákmányra.

– Na végre! Úgy látszik, beindulnak – nyugtázta. Ebben a pillanatban mindketten egyre gondoltak. Hátrafordultak, de már senkit sem láttak.

A nap egyre forróbban sütött, a kapások elmaradtak.

– Majd holnap újra lejövünk – javasolta az idősebb. Ebben maradtak, és gyors pakolás után hazaindultak.

Az éjszakai felhős szakadás feláztatta a partot. Csúszda lett a szürke agyagba taposott keskeny parti ösvény, és a gyors áradás ellepte a kis tisztást. A két testvér óvatosan ereszkedett a folyóhoz. Az elől haladó megcsúszott, és fenéken a folyóba szánkázott. Amint lábát megvetette a homokos meder alján, kezével a partba kapaszkodott. Öccse utánaeredt, de az agyagcsúszda őt is foglyul ejtette, és kormányozhatatlan szánkó módjára követte bátyját. Mozdulatlannak próbáltak maradni, nehogy a sodrás elragadja mindkettőjüket. Májusban hűvös még a Duna vize, és kellemetlen a ruhástól fürdőzés. Csak dermedten vártak tanácstalanul az áradástól megbokrosodott, tajtékzó folyóban.

– Add a kezed! – szólt egy határozott hang, és egy kar nyúlt feléjük. A sebhelyes guggolt a lejtő szélén. Egyiküknek sikerült elérni a feléjük nyújtott kezét, és a következő pillanatban már a biztonságos parton találta magát. Hamarosan a társa is megmenekült.

– Gyorsan menjetek haza, és öltözzetek át!

A két elázott horgász fogvacogva felkapta cókókját, horgászbotját, és hazasietett.

A vizes ruhákból szüleik gyorsan kihámozták őket, és szárazat adtak a kalandjukat egyszerre mesélő gyerekekre.

– A sebhelyes húzott ki a vízből! – vallotta be a nagyobbik fiú.

– Ő Erzsébet néni unokaöccse. Meghaltak a szülei, mire visszajött a háborúból, és nem tért vissza soha falujába – magyarázta édesanyjuk. – Itt a faluban sem mutatkozik. Csak a Duna partján szokták látni. Valahol ő is egy Duna menti kisfaluban lakott.

– Láttam egy vicsorító macskafejet egy körben a csuklója felett a karjára tetoválva, amint felém nyúlt – szólt a kisebbik.

– Nem macska az, hanem puma. A vadászpümpők egységének jelképe. – Szólt meg édesapjuk meglepődve.

Csak napok múlva tértek vissza a kalandos horgászás helyszínére. A jelentős apadás után a homokpartról visszavonult a víz, és újra a megszokott kis tisztásukon horgászhattak.

Egyszer csak halk lépések nesze hallatszott. A sebhelyes ereszkedett feléjük az ösvényen. Megállt mögöttük, és halkán megszólalt:

– Nem fáztatok meg?

– Nem – válaszoltak mosolyogva.

Most közletről megnézhatték megmentőjüket. Arca bal felét sebhely vagy talán forradás borította. Megégett vagy megsebesült. Barátságos kék szemei azonban feledtették ijesztő külsejét.

Délután a kocsmához siettek a testvérek az eldölt bábukat állíttatni a tekepályán. Ők voltak a tekézők állandó, megbízható kisegítői, és munkájukat zsebpénzzel honorálták. A pályát már tisztára söpörték, csak a bábukat és a golyókat kellett kiválogatni a sérültek közül. A gyakori ütközés bizony nyomot hagy egy idő után. A tükörsima fagolyó hibátlanul gurul végig a pályán, de gyerekkézben nem könnyű tartani.

Kicsúszott a kisebbik kezéből, és a nézők felé gurult. Egy ismeretlen hölgy kissé sután két tenyérre fogva felemelte, és barátságosan nyújtotta az odafutó fiúnak. Most már óvatosan, két kézzel nyúlt ő is a golyóért, mintha hímes tojás lenne. Félúton azonban kezét visszahúzta. Csak annyit mondott:

– A csuklóján puma.

A hölgy elcsodálkozott.

– Igen. De honnan tudod?

– Van egy ismerősöm, kinek ugyanilyen van.

A golyó kiesett az erőtlen női kézről. Arca ijedt volt, de pár pillanat múlva megnyugodott.

– Jöjjön, odavezetem, és megmutatom magának – ajánlkozott a fiú.

Erzsébet néni jött ki a házból a fiú kiáltására, majd értetlenül visszament szólni unokaöccsének. A lány ekkor már elindult befelé a verandán. Félúton járt, amikor kilépett az alacsony, öreg ajtón Erzsébet néni rokona. A lány hirtelen megállt egy pillanatra, majd odarohant hozzá. Két kezével mindkét vállát megragadta, és csak annyit tudott mondani a meglepődött fiatalembernek:

– Azt hitted, elfelejtettelek?

PERGELANTAL

JANIKA

Hetedikes általános iskolás voltam, amikor a fizika-tanárnő meglepő kéréssel állt elő:

– Egy üzenetet szeretnék küldeni Janikának. Állítólag te ismered.

Értetlenül néztem, fogalmam sem volt, ki az a Janika. Ez nyilván a tanárnőnek is föltűnt, mivel hozzátette:

– Tudod, az, aki fákat szokott kivágni.

Na, így már tudtam, kiről van szó. Csakhogy ő Jani és nem Janika. Pontosabban, talán hatvan évvel ezelőtt Janika is lehetett, de a környéken mindenki csak Jani néven ismerte és emlegette.

Szorgalmas rác paraszti családban nőtt föl. A takaros portán szép ház, szekér, ló, eke, borona mutatták az ősök buzgalmát. Gyakran megnyikordult a nagykapu, s lassan kigördült a szekér, bakján Jani szülei, Annus néni és Gergő bácsi, míg a szekérderékben üldögélt Jani. Az öregek nem siettek. A szekérekerekek hol halkán, hol hangosabban zörögtek, a ló sem sietett, és Janinak is megfelelt a szekér irama.

Késő délután hazatértek azzal a fajta elégedettséggel, amit a munkát jól elvégzett földművesek éreznek.

Jani nem nősült meg, talán amiatt, hogy egyesek szerint nem volt teljesen ép elméjű. Kétségtelenül voltak furcsa megnyilvánulásai, de ez alapján az emberiség jó részét zárt osztályra lehetne küldeni. Nem volt igazán iskolázott, sokaknak azonban imponált, hogy jelentős vagy annak vélt események időpontját szinte órapontossággal tudta.

A családot súlyosan érintette, hogy a terjeszkedő nagyvállalat kisajátította földjeik jó részét. Az idő múlásával egyre ritkábban nyílt ki a nagykapu, majd rövid időn belül egy másik világba költözött Annus néni és Gergő bácsi is. Ekkor derült ki, hogy Jani öröksége lényegesen nagyobb, mint ahogy gondolta. A padláson megtalálta apja féltve őrzött szappan- és bicskagyűjteményét, valamint egy nagy fazék régi kétforintost. Jellegzetes, billegő járásával vitte a fazekat a postahivatalba, ahol a régít új pénzre váltották.

Jani egyedül maradt. Az istállóból elkerült a ló, az udvarból a szekér. Nyugdíjra nem számíthatott, valamiből azonban élnie kellett. Ekkor hozta létre egyszemélyes vállalkozását. Nem volt olyan fölöslegessé vált fa, amit Jani ki ne vágott volna. Ehhez nagy fizikai erőre és tapasztalatra volt szükség, elsősorban azért, hogy a kidőlő fák ne okozzanak kárt.

Ha megbízást kapott, Jani szó szerint nyakába vette műhelyét, és a tetthelyre ballagott. A faluképhez hozzátartozott, ahogy Jani nyakában a fűrészbakkal, oldalán a fűrészszel, fejszével, kisbaltával és hasító ékekkel harcba indul a fák ellen. Egykori paraszti életmódjára már csak a rác férfiakra jellemző kék kötény utalt.

Munkájára sohasem panaszkodtak, ha kellett, az utolsó forgácsig fölaprította a fákat. Estére fáradtan ért haza szerszámaival, de ugyanazzal a megelégedettséggel, mint egykoron szántás-vetés után. Előfordult, hogy betért a kocsmába, sőt az is, hogy kicsit többet ivott a kelleténél. Ilyenkor erősen billegett vállán a fűrészbak, s már megszűröl hallani lehetett, ahogy énekelte a „Dél-Vietnam férjhez akar menni, Amerika el akarja venni” maga költötte nótáját.

A favágást csak egyszer cserélte más munkára. A nagyvállalat munkaerőhiánnyal küzdött, valószínűleg ennek ez volt az oka, hogy Janit is fölverték portásnak. Örült a biztos megélhetésnek, legjobb ruhájában ment mindig új munkahelyére.

A problémát az okozta, hogy túlságosan komolyan vette feladatát. Az akkori, Amerika-ellenes légkörben a „Dél-Vietnam” nótát még eltúrték neki, ám egy alkalommal ráfogta műanyag pisztolyát az egyik vállalatvezetőre. Janinak azonnali hatállyal fölmondtak. A kudarc láthatóan megviselte. Néhány alkalommal még föltűnt favágóműhelyével, aztán egyszer csak megszűnt a nóta, s örökre eltűnt a favágó is.

NAGY-RAKITA MELINDA

PÁRBESZÉD

– avagy a szeretet...

- Gurulj arrébb!
- Miért!
- Tüskés vagy.
- Te is.
- Éppen ezért. Két tüskés nem fér el egymás mellett.

- Eddig mindig elfértünk.
- Már jó ideje nem.
- Nem szóltál.
- Nem. Kíméltelek.
- Miért?
- Szeretetből.
- Már nem szeretsz?
- Már nem.
- Azért nem szeretsz, mert nem hagylak aludni?
- Azért.
- Most már hagylak.
- Dehogy hagysz!
- Ha nem lennének tüskéim, szeretnél?
- Ugyan már! Egy idegent?
- Hogy lehetnék én idegen?
- Tüske nélkül? Már hogyan lennél?
- Én én vagyok tüskével vagy anélkül.
- De vannak tüskéid.
- Levetem.
- Képes lennél eldobni értem a tüskéidet?
- Igen.
- Miért?
- Szeretlek.
- Ennyire?
- Ennyire.
- Na, jó gyere közelebb.
- Biztos?
- Biztos.
- Mégis szeretsz?
- Tudod, hogy szeretlek.
- Tudom?
- Tudnod kell!
- Akkor jó – mondta boldogan a kis süni, és odabújt az édesanyjához.

SZEGHY KAROLINA

LUCSKOS CSUMPI ÉS A NAPOCSKA

Egy szép tavaszi napon Lucskos Csumpi, a gonosz erdei manó, kertjében dolgozgatott. Bár gonosz volt, a növényeit mindennél jobban szerette. Minden évben ültetett magokat, és nagy gonddal nevelgette őket. Idén ültetett uborkát, paradicsomot, paprikát, babot és lestyánt is. Már az ágyásokat locsolgatta, amikor a napocska elbújt. Lucskos Csumpi mérgesen összevonta szemöldökét:

- Ne viccelődj velem, napocska! A növényeimnek nap-sütés kell, azonnal gyere elő!
- A napocska azonban nem jött elő. Továbbra is a felhő mögött bujdosott.
- Lucskos Csumpi mérgesen a földre dobta locsolókannáját, és azon töprengett, hogyan csalhatná elő a napot.
- Ó, már tudom – mondta hamis mosollyal.
- Beszaladt a házba, és kihozott egy lámpást, majd felkiáltott:
- Nézd, napocska, itt az egyik gyermeked, egy apró lán-gocska. Szeretne téged meglátogatni.
- A napocska kikukucskált a felhő mögül, és meglátva a

lángocskát, szelíden mosolygott. Egy szempillantás alatt kikapta a lángocskát a lámpásból, és vele együtt visszabújt a felhő mögé.

Lucskos Csumpit előntötte a méreg.

– Nem akar sütni, hiába parancsoltam rá, és most még a lángot is elvitte – dühöngött.

Ekkor azonban újabb ötlete támadt. Beszaladt a házba, és hamarosan gumicsizmában, esőkabátban és esernyővel a karján tért vissza. Leült a kert közepére, és vidáman füttyörészett.

– De jó lesz, hamarosan jön az eső. Végre nem kell a nap-sütéstől szenvednünk. Alig várom, hogy essen! – füllen-tette.

Tudta, hogy a napocska nagyon hiú, és ha az esőt dicséri, akkor talán elő tudja csalogatni.

A napocska azonban nem jött elő.

– Irgum-burgum, ebugattát! – hánytá le magáról az esőruhát a manó. – Elő kell jönnöd, most azonnal! – ordította az ég felé.

A napocska meg sem mozdult. A felhő mögül a napocska és a lángocska vidám kacarászását lehetett hallani.

Lucskos Csumpi a fészkerbe sietett, és egy lasszóval tért vissza.

– Ha nem megy szép szóval, majd megy erőszakkal. Magadra vess! – mondta fenyegetően.

A lasszóval hurkot csinált, és dobta, dobta rendületlenül az ég felé. A lasszó a napocskát nem érthette el. Hamarosan a manó is belátta vereségét, és bánatosan a földre rogyott.

– Nem jön elő, hiába csinállok bármit – nézett keserűen az ágyás felé.

– Ha nem süt a nap, nem fogtok kikelni, csak alszotok a földben, míg el nem mos az eső benneteket, vagy meg nem esznek a kukacok. Nem tudok segíteni – sóhajtott szomorúan.

Ekkor a napocska elődugta aranylábait. Félretolta a felhőket, a lángocskát megpuszilta, és visszatette a lámpásba. Nagyon nyújtózott, és fényes sugarait szétterpesztette az égbolton.

– Látod, manó, a jó szó többet ér. Csak kérned kellett volna, nem követelned – érintette meg kedvesen Lucskos Csumpi vállát.

Lucskos Csumpi vidáman folytatta a locsolást a kertben. Eltelt néhány nap, és a napocska olyan szépen sütött, hogy a magokból hamarosan hajtás serkent. A hajtásból növények nőttek, és Lucskos Csumpi kertje olyan szépen zöldellt, hogy mindenki a csodájára járt.

(Szabó „Szikla” Szilárd rajza)

Azóta minden nap, mielőtt a manó nyugovóra tér, megköszöni a napocska munkáját.

A FELHŐ ÉS A NAP

Történt egyszer nagyon régen, kerek erdő közepében, összeveszett a felhő és a nap.

– Hogyan képzeled, hogy csak úgy tűzhetsz kényedre-kedvedre, amikor uraságod csak úgy akarja? – kérdezte mérgesen a felhő.

– Az embereknek és állatoknak szükségük van rám. Örülnek, mert fényt és meleget adok. Tőlem teremnek a gyümölcsök, zöldségek, tőlem sarjad a mag! – vágta rá a Nap.

– Igen?! Úgy gondolod, hogy rám nincs is szükség? – dacoskodott a felhő.

– Már hogyne volna, drága felleg. Amikor az embereknek melegük van, akkor jössz te, és eltakarod a napot – próbált kedveskedni a Nap.

– Bizony! De te nem tűröd! Folyton-folyvást kidugod egy-egy sugaradat. Alig vannak napok, amikor én uralkodhatok az égbolton – nyavalygott a felhő.

– Alig, drága felhő, merthogy nyár van. Nyáron pedig a napra vágnak az emberek.

Ebben a percben egyet dörrent, kettőt csattant, és olyan vihar kerekedett, hogy a Nap és a felhő is elbújt, nem vészekedtek tovább. Mindkettő csendesen várta a vihar végét. A kis felhő úgy megrémült, hogy rögtön elment a kedve attól, hogy a Nappal vitázzon. Csak néhány percig esett, mégis minden elázott. A virágokról elverte az eső a port, a kis erdei állatok, bogarak bőrig ázva álltak, mindenki vacogott. Majd a vihar, amilyen gyorsan jött, olyan hamar elcsendesedett.

– Nap – kezdte szelíden a felhő –, úgy gondolom, hogy most rád van szükség – bökte oldalba a felhő a Napot.

– Igen, én is azt hiszem. Hát munkára! – kiáltotta vígan a Nap, és felugrott az égboltra.

Sütött, ahogy csak bírt, szabadjára engedve sugarait, egészen addig, míg a vízcseppek harmatcseppekké zsugorodtak. S amikor azt látta, hogy a kis állatok és bogarak sóhajtozni kezdenek a melegtől, akkor azt mondta régi barátjának, a felhőnek:

– Most Te következel. Látod-látod, kár vészekednünk és dacolnunk egymással, hiszen mindkettőnkre szükség van. Gyere, barátom, takarj be egy kicsit, hogy meglegyen az állandó körforgás, hogy a földön élő élőlényeknek ne legyen melegük!

A felhő a Nap elé kúszott, megfogta barátja kezét, és azt mondta:

– Bánom is már, hogy összevesztünk. Tényleg mindkettőnkre szükség van.

RENDIK ZSUZSA

MESEELMÉLET

a legősibb, azaz a korai vadkapitalizmus kialakításáról

Élt egyszer, hol nem élt, de élt egyszer egy Darwin nevű remete és egy ősemberhorda.

Az említett félmajmok békésen halászgattak vizeikben, vadászgattak erdeikben, és kapirgáltak hobbikertjeikben. Ám egyre messzebb és messzebb kellett menniük mamutlesre, mert a szép völgyben, ahol eszményi együgyűségben szaporodtak és sokasodtak, elfogyott a vad, és elfogyott Darwin, a remete is.

Izzadva cepelték hát a távoli vadászmezőkről a húst kamatteher-mentes örökbarlangjaikba, és útközben seholy italérés.

Akadat azonban úkeink között egy kiválóság, bizonyos Nagyköbű Agy.

Ő már félúton elbújt, bevárta valamelyik társát, s azt alaposan főbe suhintotta. Az elorzott zsákmányt, mint saját vadásztudományának gyümölcsét, tálalta a horda asztalára. Szép teljesítményéért cserébe korlátlanul vehette igénybe a kommuna természetbeni juttatásait. /Így a legősibb mesterséget űző hölgyek gyakori társaságát is./ Működése folyamán sajnálatos módon kénytelen volt minden áldozatát tökéletesen agyonverni, mert a pletyka, az még a kőkorszakban is pletyka, ugyi.

Hosszú ideig zavartalanul tevékenykedhetett.

Így a figyelmetlen, becsületes embermakik létszáma a vadászszezon ideje alatt alaposan megcsappant a Nagyköbű Agy ökle és dorongja által – plusz a természetes szelekció... Szóval előállt a baj. A baj, ami nem vész el, csak átalakul – jobb esetben egy alkalmazhatóbb ötlétté.

Köbű Agy született optimista lévén új „fegyverhez” nyúlt. Változatlanul utált mázsás súlyok alatt roskadozni, úttalan utakon járni – a veszélyes vadbecserkészéstől meghatározottan irtózott.

Mindenesetre felismerte a tényt, hogy több nap, mint bamba ősvadász. Óhatatlanul más módszerhez kell folyamodnia a Szerzésben, mert az adott szisztémával nem marad több szállítója.

Felhagyott hát az orgyilkolászással, egyben nagy körültekintéssel kidolgozott egy merőben más, újszerű tervet. Elsősorban körbekerítette a völgyet.

Ez lett a határ. A befutó határösvény és a határvonal metszéspontjában leütött egy cöveket. Erre kerek táblát erősített – fekete alapon fehér betűkkel: VÁM-ZOLL – hirdette a felirat.

Nagyöbű Agy kényelmesen letelepedett a tábla tövében, egy zöldcsíkos sáskán rágódva, gondtalan napfürdőzés közepette.

Kisvártatva beérkezett az első kuncaft, vállán jelentős adag antilopot egyensúlyozva. Rámeredt az írásra:

– Mi az, hogy VÁM? Eddig nem kellett... – horkantotta.

– Nézd, kérlek, te is tudod, hogy télen gyakran éhezünk. Nem elég, amit az idényben elvermelünk. Igaz? – kérdezett vissza a táblához lezseren támaszkodó Öb.

– Igaz, éhezünk – ismerte be a vadász.

– Nos, ha a mai naptól kezdve mindenki ellenőrzés alatt lead a zsákmányból 30%-ot, azaz a VÁM-ot, akkor az összegyűjtött mennyiség fedezheti a téli plusz

élelmiszerszükségletet. Igaz?

– Igaz lehet... – ingadozott Apróköb.

– Tehát – folytatta lendületesen Agyöbű Nagy –, a VÁM, az kell, mert jó nekünk. Jó sok VÁM. Minél több a VÁM, annál biztosabb a tél. Fontos, hogy akkor több a VÁM, ha több a zsákmány. Nos, hát érdemes lesz többet vadászni, sokkal többet, saját jól felfogott érdekünkben, ami a teli has. Igaz? – mutatott rá Nagyköbű Agyra.

Kissé lassú felfogású kétkezi őünk erősen gondolkodóba esett, de emberséges közösségi tag mivoltában csak ösztönösen érezte, hogy igen sántít ez a dolog valahol... De hol?

Alaposan mérlegelte a hallottakat, azután alacsony homlokát gondterhelten ráncolva így szólt:

– A 30%, az baromi sok. Legyen tíz.

– Húsz.

– Tizenöt.

– Gilt – egyezett az ügyletbe Köbű Agy.

Hasonlóképpen meggyőzte a többieket is. Elosztották a vadhúst, a szorgalmas vámos pedig két gödröt ásott. Az egyiket a horda közös frigidérijének szánta.

A nagyobbikat saját részre.

Az ezt követő pár millió év során rendben ment minden, a gyök négyzetesítésétől a legújabb bepali-kapitalizmus kialakításáig. Önerejükben e csodák ugyanis soha nem jöhettek volna létre, egyéb tüneményekről nem is beszélve. Az emlékezetes, idillikus történelmi helyszín ma Németország területén található. Élelmes, szemfüles Nagyköbű Agy távoli ük-ükapánkat, kinek koponyáját tanulságos bizonyítékként /lám, az övé mekkora, bezzeg a tiéd!/ mutogatják a serdülő ifjúságnak, továbbá a hajlott korú turistáknak, neandervölgyinek nevezte el a Tudomány.

Ugyanakkor a Tudomány mélyen és szemérmesen elhallgatja, hogy az emberiség soha, de soha nem jutott volna idáig, ha nem indítja el az idevezető úton legalább egy, lusta, kapzsi és becsstelen kezdet.

Íme, ezt nevezzük értelemnek.

Itt a vége?

GUBASÓCZI ÁGNES

A PILLANGÓ ÉS A TÜSKÉS BOGÁNCNS MESÉJE

Kezdhethném mesémet klasszikusan: „Hol volt, hol nem volt... élt, éldegélt...” De mégsem! Hisz kezdetben nem is élt igazán. Csak bábozódott csúf formájában, amit nehezen viselt, mert feszítette a kegyetlen burok, amit kénytelen volt viselni. Ám idővel kifejlődött valódi énje. Akkor már valóban élt!

Igen. Igazán élt egy tarka pillangó. Az ő valódi otthona a vadvirágos réten volt, annak is az egyik kis csendes, biztonságot adó zugában, hol egy pipacs nyújtotta neki az igazi meleg hajlékot.

Határtalan örömmel, boldogan próbálgatta szárnyait, mámorosan csapongott, élvezte szárnyalásának minden pillanatát. A rátörő új élményektől kábultan szálldosott a

tarka rét felett, csodálta a színek rengetegét, melyet a rét lágyan hullámzó tengerén látott. Élvezte a virágok bódító illatát, tarkaságát. Szerette a kék eget, a nap sugarait, a szelíd eső cseppjeit, a simogató szellőt, mely mosolyogva emelte hátára.

Ám az önfeledt repdesésben nem vette észre a felette tornyosuló vészterhes viharfelhőket. Haragos mennydörgés mordult fel, villámok cikáztak az égbolton, mely egyre sötétebb lett, és goromba hideg szél hajlította földig az ijedt virágokat.

A pillangó minden vágya az volt, hogy mennél hamarabb hazatérjen a biztonságot nyújtó pipacshoz. Ám a sértődött virág nem fogadta be többé! Szirmait bezárta a kis pillangó előtt, ki attól kezdve, amióta szárnyra kelt, többé nem volt már saját kinőtt otthonának fogságában, kinyílt előtte a világ, ám ezt a pipacs nem fogadta el, mert önző módon csak magának akarta a tarka csodát.

A vihar egyre erősödött, a szél bömbölve söpört végig a mezőn, könyörtelenül felkapva a menedék nélkül maradt aprócska légtornászt. Kegyetlenül forgatta, könnyű pelyheként emelte az égig, majd hagyta aláhullani a sárba. Ő pedig szárnyaival rémülten csapdosott, ahogy csak erejéből telt, de a szél dühöngését nem tudta legyőzni. Végül, amikor az ádáz harcban lassanként kimerült, többé már nem félt – feladta. Átengedte parányi testét a tomboló vihar, hagyta, sodorja, amerre kedve tartja, már minden mindegy volt számára. Szárnyai sérülten tapadtak össze, de már ezt sem érezte, csak lehunyta szemeit, és várta az elmúlást.

Szerencsére azonban a rét jóságos tündérének megesett a szíve a kis pillangón, és varázspálcájának intésére oszlani kezdtek a komor felhők. A nap sugarai áttörték a szürke eget, fényt, meleget küldtek az álta kis szárnyakba. Az élet akarása kezdett visszatérni a pici, törekeny testbe. Végül minden erejét összeszedve tétova szárnycsapásokkal a magasba emelkedett. Akkor pillantotta meg a magányosan álldogáló bogáncsot, akiben nem tett kárt a vihar, erősen, egyenesen állt, hívogatóan esélyt kínálva a pillangó számára.

Maradék erejével, újraéledt reményével a tüskés növényre szállt. A lilán fénylő virágokon s kemény leveleken végre menedékre talált. Bár megesett néha, hogy a tüskék megsebeztek, akaratlanul beleakadtak lassan gyógyuló szárnyaiba, jóllehet új szállásadója nem akarta bántani. Talán csak nem tudta, hogyan szeresse, mert szeretni, bizony, nem is olyan könnyű.

Nem, nem könnyű igazán, önzetlenül szeretni. A pipacs kihasználni és birtokolni akarta, és néha a bogáncs is sebet ejtett rajta, de óvta, és elhessegette tüskéivel a kártevőket új barátja közeléből. Szépen éldegéltek egymással, a lepke szárnyalt, ő meg olyankor mindig figyelemmel kísértte, s örült társa gyógyulásának.

A pillangó ekkorra tudta már, hogy a sebek idővel begyógyulnak, bár nyomot hagynak.

Talán mindörökre...

CARL ASTRO

NAPLÓ (részletek)

1949. január elseje

(...)

A barna szemű fiú 3.

Elmúlt a karácsony, és megkezdődött az új év. A barna szemű fiú a villanyfényes teremben egy festőállvány előtt áll és rajzol. Harmadszorra vág neki a nagy mellű, vékony asszonytest felfedezésének. Lágy, hullámzó vonallal végigfut fáradt gerincének ívén, és két alig látható jellel megsejteti félrefordított fejének billenését. A medence finom rajzolatát a jobb lábfejeig futtatja, megjelöli a két mell és szeméremszőrzet helyét, aztán hátralép, és nézi a felvázolt mozdulatot. Érti, hogy az ember teste szép még akkor is, ha nem fiatal, ha fáradt és merev. Tudatlanul sejti, hogy az embernek az ember a legszebb, és a férfinak egy asszonytest okozza a legnagyobb örömet.

Visszalép, hogy apró kereső vonalakkal fellehelje a kissé megdőlt váll tartását. Összeköti a felkar izülésének helyét a fejbiccentő izom mögé futó csuklyásizom kontúrjával, és újra hátralép. Hosszan nézi a nő élő testét, aztán átsiklik a kulcscsont meg a szegy találkozásán, és elakad a női emlők gyönyörű teltségén. A modell nagy, kissé körte alakú mellei lágyan ívelnek kétfelé, és míg a fiú megbüvölten nézi, a jobb arcán langyos meleget érez, mint mikor gyerekkorában Almáska két erős, biztonságos karjával a flanelblúzához szorította a barna szemű fiúcska kerek fejét. Most kicsit ábrándozva pihennie kell... Már régen nem a dobogón álló nőt rajzolja, hanem az asszonyt, aki a testében életet hordoz, és a melleivel táplálja a világot.

– Lebeg a rajzod – mondja a háta megett váratlanul a Mester. – Talpra kell állítani.

Valóban lebeg, látja már ő is, de nem akar ezen változtatni. Csendesen hallgatja, hogy az emberi testnek súlya van, hogy amit most a dobogón lát, az egy kontrasztikus mozdulat, hogy az akt is, mint minden más tárgy, háromdimenziós térben áll, és így a csontok szerkezetére tapadó izmok is a látványon éppoly perspektikusan jelennek meg, akár egy kocka.

Almáska belül, mélyen, valahol a tér és idő nélküli létezésben megfogja a barna szemű fiú kezét, és egymásra mosolyognak.

A fiú fél éve jár már ide, tudja, hogyha az alsó koponya alatti öreglyukat egy függőleges vonallal a talajon álló sarokponttal összeköti, akkor a felegyenesedett alak a talpán áll.

Tudja, hogy a rajz a papír síkján mindig teret jelenít meg, de ezeket most nem érzi fontosnak. Figyelmesen nézi a modellt, aztán a rajzot és újra a modellt, látja, hogy a rajza kevesebb, mint a látvány, de érzi, hogy lényegesen több, mint a háromdimenziós valóság. És akkor valahol a létezés gondolatlan csendjében a Szépműves Páholy több ezeréves titkai lassan megnyílnak előtte.

(...)

1949. január 26.

Ma betévedtem az egyetemre. A hatos földszinti teremben végigültem egy előadást a látásról és a fény fizikájáról. Azóta sok érdekes, félbe maradt gondolat és hipotézis kering a fejemben, amit Érden, most itt a petróleumlámpa fényénél megkísérlek rendezni, és felteszem magamnak a kérdést, vajon mi is számomra a fény?

Egy rezgés keltette ideginger?

És honnan a rezgés?

A kísérleti tudomány találgat. Nem tudja eldönteni, hullámmozgás-e vagy áramló anyag.

Vagy egyik se.

A látás, a hallás, a tapintás, de még a szaglás is azt érzékeli, ami a térben és az időben mozog. Amit anyagnak vélünk, az nem egyéb, mint a valaminek a felbukkanása és eltűnése az agyam látómezején, és éppígy sejlenek fel a hallómezőmben hangok, és ugyanilyenek az érzékelő régiókban az érintések is.

A pulzáló semmit anyagnak hisszük, pedig nem egyéb, mint valaminek az apró tükre. Hogy itt a mi világunkban milyen valójában az érzékelt anyag, arról még valódi elképzelésünk sincsen. Azt is csak sejtethjük, hogy valami egészen más is lehet körülöttünk, mint amit az agyunk által vezérelt kifelé forduló érzékszerveink közvetítenek...

Olvasom, hogy egy Abbot nevű angol fizikus a század elején Síkföldiek címen érdekes és ügyetlen regényt írt a háromnál több dimenziós létezés megsejtésére. A hőse, aki egy kétdimenziós értelmes lény, egyszer a két-kiterjedésű síkföldi szélesség és hosszúság utcán sétál, mikor váratlanul valami felbukkan. Feltűnik előtte egy pont, ami apró körré szélesedik, egyre nagyobb lesz, már eltakarja az egész látható síkot, de végül a nagy kör újra összehúzódik, ponttá válik, és elenyészik. A síkföldi egy rejtélyes csodát látott, de mi, a három dimenzióban élők, tudjuk, hogy egy *gömb áthatolt a síkon*.

Valahogy így vagyunk az egész tapasztalati alapokon épülő anyag világunkkal.

A létező *valami* egy rezgésalapon érzékelhető szeletkáját ismerjük csak, és ezt három dimenzionált butaságunkkal mindennek tekintjük.

Pedig az agyunk a Valamiről többet tud, mint amennyi a tudatunk felszínén fulladozva előbukkan.

Most is ez a belső, fénytelen ragyogás az agyam végtelen égboltozatán egy másfajta világ megismerését sejteti. (...)

1949. április 17.

(...)

A barna szemű fiú 4.

A sötétbe tűnő vízmosság szélén megállnak. A Barnaszemű elereszti a bringa kormányoszlopát, és félszegen a lány felé fordul. Ügyetlenül mozdul, mert ez a szép lány az első, akinek valaha is meg merte fogni a kezét. Most is a táskáját simítja először végig, mert vár valami apró biztató jelre, de C. rezdületlenül áll, mígnem Almácska láthatatlanul a fiú másik kezét mosolyogva felemeli a kerékpár versenynyergéről, és a lány finom meztelen vállára teszi. Az elhagyott gép recsegve az alacsony bokrok közé dől, ahonnan a tavalyról maradt száraz avaron egy felvert apró

állat riadtan odébb fut. A lány megrezzen, könnyű vékony nyári ruhájából virágillat porlik szét a langyos nyári éjszakába. Eközben a fiú keze lassan átcsúszik a selymes anyag szegélyén, és megrendülve megpihen az egyik apró női mell testmelegén.

Percekig mozdulatlanul állnak.

A lány elejti az íves nyári táskát, és nem tolja el a barna szemű fiú kezét, inkább lágyan magához szorítja. Az örökkévalónak tűnő pillanatban mindketten megrendülve feloldódnak.

Távol, messze, Ófalu felett a Duna túloldalán váratlanul megjelenik a kelő hold ezüstszegélye, és a körülöttük burjánzó levélzáró csillogni kezd, miközben mindketten egymás szemét keresik a laza fényben. Hosszú percek után valami ismeretlen egymásra találásban a nevelésesen suta mozdulat lassan feloldódik.

A férfivá levés feszültsége végighullámszik a Barnaszeműn, türelmetlenül szétfeszíti a saját ingét, hogy közelebb érezze magához azt az életet, amit egy fiatal nő teste áraszt. Ismeretlenül is ismerős benne, hogy érzi a soha meg nem élt apró remegések illatát, az életet adó női mellek finom ízét, és az egymásba simuló combok selymes vegyülését. Érzi, hogy most együvé kell lenni mindenáron.

Lebegve a gyér fűre csúsznak, a barna szemű fiú végigsimítja az arcát C. mellein, aztán gyengéden végigsiklik a lány finoman ívelt hasán, hogy a fogaival belekapaszkodhasson az apró női nadrág rugalmas derekába. Az álom éber határán a teremtés titokzatos izgalma tölti el. Két keze lassan elindul az ismeretlen tájakon, finoman a karcsú, megható combok alá siklik, érezve, hogy az alatta pihegő test lassan feltárul. Emlékek tolulnak elő. Egy nem létező helyen egy nem létező érzés árad el benne, összemósodik a jelen a múlttal, a teste már nem az övé, átadta, eggyé tette egy másik élettel, miközben egymásba áradtak megfoghatatlanul.

Aztán csend, nyugalom és szeretet tölt el mindent.

A Barnaszemű nem akar C.-től elválni, úgy érzi, hazaérkezett.

Ami én volt, most egyszerre Ő is lett, és érzi, hogy összetartoznak – elválaszthatatlanul.

A hold romantikusan még világít, mikor a csendes fényben a lány elgurult táskáját megkeresik. Felállva, a fiú magához szorítja az asszonnyá lett lányt, és valami nagy felelősséget érez, maga sem tudja, miért.

Ő az első lány – akit életében először átölelt, akit életében először szeretett, akinek először megfogta a kezét.

Ő az a lány, aki férfivá tette... (...)

Amikor kikeverednek a fák közül, a homokbánya útján a Barnaszemű felül a kerékpárra, és a vázra maga elé húzza a lányt. Ő érzékeny mozdulattal lágyan hátradől, és mindketten azonnal újraérik a teremtő élet melegét.

Almácska eközben a fák közül csendesesen figyel, amint a lejtős úton egymást ölelve Diósd felé gurulnak.

A barna szemű fiú 5.

A fiú elgémberedett ujjai között fáradtan szorongatja a tizenkettes villáskulcsot, amivel odakint a Múzeum

kertjében meghúzta a bringáján a láncfeszítő csavar anyáját. A folyosón ül, de nem tudja elengedni a szerszámot, valamibe kapaszkodnia kell, mert Almácska ma valahogy magára hagyta, és most nagyon egyedül érzi magát ebben a háromhetes kalandban, amibe belegabalyodott. Mikor nyáron a Ráday utcai menza felé baktatott, és megakadt a szeme azon az ismerős szőn, hogy grafika, nem hitte, hogy itt ül majd, és várja a nagy faragott ajtó mögül a hírhözöt, aki megváltoztathatja az egész eddigi életét. Most bámulja az ablakon át a kerékpárját, a huszonhat colos, Velvart Nándor-féle műhelygépet, ami valójában nem is az övé, mert fiatalkorában az apja taposta a pedálját a fedett Millennáris-pálya verseny fapadlóján.

A gép három héten át tizenegyszer titoktartóan idehozta, hazavitte, és csodálkozott ugyanúgy, akár a Barnaszemű, amikor az első hét végén megérezte, hogy a fejrész után a gazdáját a következő héten újra ide hozhatja. A második héten az akt ismerős volt, tavaly a fiú rajzolta már a Török Pál utcában, de mégis meglepődött, hogy ezen a hétvégen is ki volt írva a neve a kapu melletti halványzöld hirdető táblára.

Az utolsó héten a Barnaszemű, míg János vitéz szerelmét rajzolta, a papír felett örökösen a Máramarosi-hegyeket látta, ahol soha sem járt, mégis érezte, hogy Almácska ott nyílt ki olyan szép fekete hajú fiatal nővé, mint „Iluska, a vitézbe szerelmes cseléd lány”.

Erről faggatták is az elébb odabent, ezért hát elmondta, hogy nem szereti sem az Alföldet, sem Petőfit, sem a szőke nőket, mert azt biztosan tudja, hogy az úri-asszonyok és a boszorkányok szőkék, a cseléd lányoknak pedig hosszú, fekete dúsfonatú hajuk van, akár csak Almácskának.

– Köszönöm, majd értesítjük – mondta erre félórával ez előtt a közepén ülő nagytű mester, és letette a ceruzáját.

– Engem nem lehet értesíteni – mondta a Barnaszemű elszántan, miközben ökölbesorított kezén Almácska melegét érezte.

– Hogyhogy? – kérdezte megütközve S., a főigazgató.

– Ha felvettek ide, az apám kirúg, és akkor azt is tudnom kell, hogy lakhatom-e a kollégiumban.

– Mi a maga apja?

– Betűmetsző – nyögte, és felrémlt előtte az apja arca, amint lupéval a szemén apró, hegyes vésőjével egy két-pontos ólombetűt farag.

– És mi baja van velünk egy nyomdásznak?

– Nem nyomdász, betűmetsző – mondta makacsul a fiú.

– És az nem nyomdász?

– Ő azt mondja, nem.

– És maga miért lesz kirúgva?

– Mert orvost akar csinálni belőlem.

– És maga?

– Én szcenikus szeretnék lenni.

– Nem grafikus?

– Nem. Azt a János vitéz magával vitte.

Hatan az asztalnál összemosolyognak.

– Várjon kint – szólal meg először S., és kérdőn K.-ra, aztán H.-ra és M.-ra néz.

Azok bólintanak.

És most vár. Nézi a folyosó felett tömörülő, keletiesen

csipkézett különös íveket, és amióta az írásbelire becsempészett minilexikonból kibogarászta, azt is tudja már, hogy Lechner Ödönnek hívják az építész.

Ödön, Ödön mondogatja idétlenül magában, mert a főlépcsőház távoli, halvány fényében egy szép magas, gesztenyehajú lány mögött fekete szoknya villan meg. Almácskát látja a lépcsőre lépni, ekkor váratlanul halkán megnyílik a faragott ajtó, és egy fiatal férfi a vállára teszi a kezét.

– H. I., kollégiumi titkár vagyok – mondja mosolyogva. – Holnap költözhetsz!

(...)

BENKÓCZY PÉTER

NAGYAPÁM EMLÉKÉRE

(Egy tehetséges cipésmester végzete)

Szabó Péter a boldog békeidők végén, 1896. április 30-án született egy katolikus iparos családba. Apja cipésmesterként dolgozott, a vidéki körülményekhez képest jól éltek. Az iparosok munkáit abban az időben megbecsülték a falusiak. Gyermekkorát meghatározta a szorgalmas szülők sorsa. Kevés földtulajdonnal is rendelkeztek, ahol a családtagok is keményen dolgoztak.

Viszonylag tehetőseknek számítottak, de nagyon takarékos életet éltek, a gyerekek is csak ritkán lakhattak jól.

Boldog gyermekora volt, szerető környezetben cseperegett fel, sok-sok vidéki gyermekjáték lehetőségével, mint a nyári bújócska, horgászélmények, fürdés a patakban, csatangolás a földeken, dinnye- és gyümölcsszerzés és az aratások, betakarítások.

Az iskolába járás nem tartozott kedvencei közé, mégis csak valahogy elvégezte az elemi, majd az ipari iskolát. A kemény inas- és segédévek után cipésmesterként szabadult, majd megnyitotta saját műhelyét szülőfalujában, Magyarbánhelyesen.

Az elején még egyedül dolgozott, segédet csak évek múltán tudott alkalmazni és fenntartani.

A műhely fejlődését és a gyarapodást derékba törte az első világháború, mindenkit besoroztak honvédeknek, és vitték őket a vágóhídra. Szerencsére kisebb sebesüléssel hazaért, és folytatta a mesterséget, főleg csizmákat, cipőket készített – a helyi igényeknek megfelelően.

Egy idő után már a környékbeli falvakból is hozzá jöttek kiváló munkái miatt, mert minden kuncsaftjának kézzel kifaragta a megrendelő lábának megfelelő kaptafát.

1923. február 10-én elvette feleségül az 1903-ban született félárva Lovász Teréziát, aki szegény sorsú paraszti családból származott. Együtt vágtak bele a közös életbe, tele reménnyel és bizakodással. Sokat dolgoztak a műhelyben, a háztájiban, a kis saját és a bérelt földeken. Nagyobb birtok vásárlására soha nem telt, aztán jöttek a gyerekek egymás után, előbb Terike, majd Lacika.

Lassan-lassan, évek múltán jobbak lettek a körülmények, már a falu úri vezetőkörébe is meghívták, együtt kártyáztak, kugliztak a jegyzővel, a tiszteletessel és a gyógyszerésszel. Tekintélye, rangja lett.

Feleségével kihasználta az egyéb vidéki boldogulási lehetőségeket is: abban az időben kezdett fejlődni a gyógyszerészet, és sok pénzt lehetett keresni a bérelt legelőkön, mezőkön szedett-szárított kamillavirággal. Ezek a plusz jövedelmek segítettek a gyerekeik iskoláztatásában a húszas évek vége felé és a harmincas évek elején.

A következő években kibontakozó gazdasági világválság lassan belopódzott a vidék életébe is, egyre nehezebbé vált a műhely fenntartása.

A megrendelések csökkentek, senki nem csináltatott már se cipőt, se csizmát, az embereknek ennyivalóra sem nagyon tellett. Felértékelődtek a kamillaszedés és az egyéb apró-cseprő bevételek, mint a disznótartás, a tojás-, csirkeeladás a piacon.

A kamillavirág-szedés sok munkába és törődésbe került, azt a család tagjain kívül bérmunkások is végezték, őket ki kellett fizetni, ha a kereskedők átvették, és kifizették a padláson kiszáradt virágokat. Egyik nyáron olyan alacsony árat ajánlottak, hogy Szabó Péter nem adta érte oda a terméket, mondván: jó lesz az majd jövőre is, nem kér az enni a padláson. A szedésben segítőkét kifizette, másoknak kalákában elvégzett munkával adta vissza, amivel tartozott.

Átvészelték valahogyan az évet, és jött a következő nyári kamillaszüret a szedéssel és szárítással. A zsidó kereskedők a válságra hivatkozva még az előző áraknál is kevesebbet ajánlottak a szedett kamilláért. Szabó Péter csödbe ment, el kellett adnia a műhelyét, a házát.

Büszke iparos ember volt, azt mondta feleségének, hogy ahol ő úr volt, ott nem lesz koldus, így elhatározták, hogy a maradék pénzből Budapestre költöznek, bérelnék műhelyt, lakást, a gyerekeknek amúgy is jobb lesz a fővárosi felsőbb iskola.

Sikerült az elképzelés, Budapesten a Pannónia utcában béreltek egy műhelylakást. A műhely az utcára nyílt, a konyha az üzlet mögötti paravánnal leválasztott részben volt, eleinte a gyerekek is itt írták a leckéiket, a család az udvarra nyíló kis szobában aludt. A körülmények lassan szépen alakultak, a környékbeli (többségében zsidó) lakosság még szerette a szép lábbelit, évekig komoly megrendeléseket kaptak a kuncaftoktól, még segédekre is tellett.

A harmincas évek végére már minden hitelt visszafizettek, még egy szerény kis cipőboltot is tudtak bérelni a környéken. Terike lányuk később neves leányintézetben végezte iskolás éveit, Lacika is érettségire készült. A család szeretetben élt, pénzzel is támogatták az otthon maradt rokonságot, és segítettek a gazdasági nehézségek miatt elvágó rokonoknak a fővárosban letelepedni. A szűkös lakás átmeneti biztonságot és fedelet jelentett több felköltözőnek, amíg saját lábra tudtak állni.

A családfő már a negyvenes éveiben járt, amikor kitört a második világháború. Az ország eszement vezetői elrendelték az összes hadra fogható férfi besorozását is, és rövid kiképzés után már vitték őket az orosz frontra.

Szabó Péter sohasem készült katonának, mindig utálta az itthon urizáló és semmirekellő törzstiszteket, már volt tapasztalata, hogyan bánnak a fronton harcoló köz-katonával. Mégis menni kellett, így otthon hagyta családját, ezért feleségének, Teréziának egyedül, háborús körülmények között kellett továbbvinnie a műhelyt és a boltot.

A férje pedig? A magyar csapatok visszavonulása közben feltehető, hogy a harcok során megsebesült, és ápolási szabadságra küldték 1944 decemberében.

Budapest ostroma során a súlyos védelmi harcok idején vergődött haza valahogyan, kikerülve a magyar katonákat nem segítő visszavonuló németeket, és a már bekerítésre készülő orosz csapatokat.

Sikerült átjönnie Budáról Pestre is az utolsó pillanatokban, de akkor már a pesti oldal keleti részét az oroszok támadták, felderítőik járták a várost.

December 24-én a Pannónia utcában igyekezett házuk felé, hogy a karácsonyi ünnepekre hazaérjen családjához.

Már csaknem a kapuhoz ért, mikor egy orosz felderítő járőr fordult ki a szomszéd utcasarkon. Igazoltatták, kíméletesen lefogták, és egy Budapest környéki, majd a szegedi fogolytáborba hurcolták.

Erről a család akkor semmit nem tudott, először egy bajtársának a felesége hozott napokkal később hírt róla. Testvére még Szegeden látta az utcán, távolról beszélt vele, mikor a gyűjtőtáborban kitört tifuszcseppfertőzés miatt a kórházba hajtották őket, de később ő is szem elől tévesztette.

Felesége, Terézia mindent elkövetett, amit egy megszállt országban akkor lehetett, hogy megtalálja. Eredménytelenül. Még a megmenekült zsidóismerősök, akiket a vészterhes időkben a lakásában bújtatott a nyilasok elől, sem tudtak segíteni, információt kapni hollétéről.

A világháború rövidesen befejeződött, de családja soha nem kapott hivatalos értesítést róla. Katonatársai még látták a szegedi gyűjtőtáborban, majd nyoma veszett.

Többé nem jött hír róla. Feltételezhető, hogy a Szovjetunióba hurcolták *málenkij robotra* a többi hadifogollyal együtt. Felesége, gyermekei hiába várták vissza reménykedve éveken át.

Terézia lányának a fiaként én 1945-ben születtem, a nevét viselem, de sohasem találkozhattam nagyapámmal. Ez a tragédia a családkban generációkat érintett, felesége, gyermekei, unokái életét keserítette meg, most jött el az idő, hogy őt elengedjük.

Nyugodjék békében Péter nagyapám, aki valószínű, hogy egy jeltelen sírban nyugszik valahol a nagy orosz sztyepéken.

BEMUTATKOZIK

SZEGHY KAROLINA

1978-ban születtem Budapesten, azóta Érden élek. Két kislányom van.

Tizenöt éves korom óta írok verseket, de amikor megszületett a nagyobbik lányom, akkor vele együtt megszülettek az első mesék is. Gyermekkorom óta szeretem a meséket és az irodalmat, most is szívesen olvasok meséket és ifjúsági történeteket a gyerekeimnek.

Nem volt sem író, sem költő a családjamban, mégis a nővérem és én írni kezdtünk. Azt gondolom, hogy ebben nagy szerepe volt annak, hogy gyermekkorunkban a szomszédunkban éltek Csukás István szülei. Ha Csukás Pista bácsi Érdre látogatott, akkor mi mindig találkoztunk vele, alig vártuk, hogy jöjjön. Vidám, mosolygós, mindig kedves ember, aki valóban szereti a gyerekeket. Azt hiszem, Pista bácsi által szerettem meg igazán a meséket, az ő személyisége mély nyomot hagyott bennem.

2012-ben jelent meg először írásom (A felhő és a Nap) nyomtatott formában Az én mesém című könyvben. Ugyanebben az évben a Toldal.hu pályázatán sikeresen szerepelt a Pite, a kis sün és barátai című írásom. Azóta folyamatosan olvashatók műveim gyűjteményes kiadványokban, pályázati válogatásokban. A Garbó Kiadó honlapján nyomon követhetők részletesen. Nagyon fontosnak tartom a mesék és a könyvek megszerettetését gyermekkorban, mert így lesz később jó olvasó és irodalomszerető a gyermek.

HAMAR JÓZSEF

1955-ben születtem a Fejér megyei Mezőszilason, ott éltem boldog és szabad gyermekkoromat (én így emlékszem erre, noha azóta tudom, hogy nem éppen a nagy szabadság volt akkoriban jellemző szép hazánkra...), majd Székesfehérváron jártam gimnáziumba, ahonnan – kollégista lévén – már csak hétvégeken jártam haza. De szülőfalumba még most is gyakran ellátogatok, mert van ott a szőlőhegyen családi örökségként egy kis „birtok”, és hát azzal foglalkozni kell.

Budapesten, a Kertészeti Egyetemen szereztem tájépítész mérnöki diplomát, majd később városrendezési szakmérnököt is a Műegyetemen. Péccsett kezdtem dolgozni, aztán 1982-ben a fővárosba kerültem vissza, ahol a VÁTI nevű tervezőintézet lett a munkahelyem. Főleg települési és regionális rendezési-fejlesztési tervek készítésében vettem részt, sok helyen az országban. Az eredeti cég néhány éve megszűnt, de jogutódjánál dolgozom most is, Budapesten.

Feleséggel, Gabival 1985 óta vagyunk házасok. Érdre 1992-ben költöztünk ki, amikor hét gyermekünk közül az első iskolába ment. Tehát tavaly múlt 25 éve, hogy itt élünk Parkvárosban, lassan már tényleg érdeinek mondhatjuk magunkat. Számos ismerőst, barátot találtunk itt, és a város sok esetben rejtőzködő szépségeit is igyekeztünk megismerni.

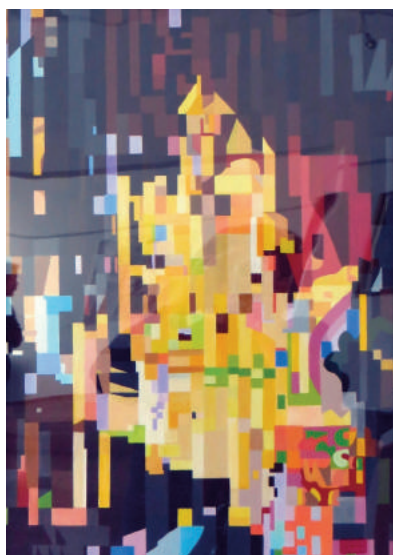
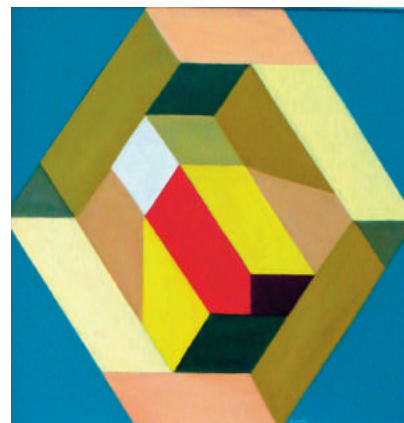
A vizuális művészetek már kiskamasz koromtól vonzottak, és e vonzalom a mai napig megvan bennem. Hajdanán sokat rajzoltam is. Fényképezőgép talán tízéves koromban volt először a kezemben, amikor a bátyámmal kaptunk egy „Pajtás” masinát ajándékba. Aztán persze lettek komolyabb gépek is.

Sokat fotóztam: egyetemi éveim eseményeit, majd a családot, kirándulásokat és mindenféle mást, de munkáimhoz is gyakran kellett fényképeket készítenem az ország különböző szegleteiben. Mindig van nálam fényképezőgép azóta is, ha távolabbi utakra vagy akárha csak a szülőfalumba megyek.

Sokáig nem gondoltam arra, hogy képeimet tágabb körben megmutassam, de az utóbbi években két kisebb önálló kiállítást sikerült mégis megvalósítani, egyiket a szülőfalumban, a másikat itt Érden.

Nem vagyok képzett fotós, de igyekszem meglátni a miniket körülvevő világ sokféle arcát, talán elsősorban a táj, a természet, az épített környezet sajátos vonásait...

POLY-ART-os képzőművészek a Téli tárlaton

Az Érdi Galéria idei Téli tárlatára a Poly-Art-tagok közül többen beadták alkotásukat zsűrizésre. Az Érd és vonzáskörzetének alkotóit bemutató kiállítás sokféle identitást, technikát, egyéni gondolatot jelenített meg. A tárlatot Balázs Sándor művészeti író nyitotta meg, aki mindegyik alkotáshoz személyre szabott gondolatot, idézetet mondott. Az autodidakta alkotókat nem különböztette meg a profi művészektől – ezt a véleményt formálhatták meg az átlagérdeklődők is.

Így válik teljessé, gazdaggá és szeretnivalóvá ez a mostani gyűjtemény. A kiállító Poly-Art tagok: Benkóczy Péter, Ilka Gábor, Kajtár László, Kiss Gyöngyi, Nagy Rozália, Majorné Bániczky Julianna, Tarnócziné Barabás Irén, Nagyszalóki András.

Tarnócziné Barabás Irén
Poly-Art Alapítvány

BAKA GYÖRGYI-t hallgatva....
(A Csuka Zoltán Városi Könyvtárban)

„Szirom-lényem elveszti szépségét, ha nem tiéd, ha nem hajolsz föléje vágyva, szárnyat adó ölelésed nélkül elborít a lét alatti lét entrópiája.”

Ilyen lúdbőrzős verseket tartalmaz Baka Györgyi új verseskötete a létezés szakrális megértéséről és megéléséről. Nem meglepő, hiszen a **KÖZELEDŐ ÉRINTÉS** (Hungarovox Kiadó, 2017) a korábbi öt szerves folytatása (Fényfehérben: Csoma Kiadó, 2008, Belső zárándok: Napkút Kiadó, 2010, A csend jelei: Rím Kiadó, 2013, Gyermekkorom madárszíve: 2014, Megnyíló idő: Hungarovox Kiadó, 2016).

„Zuhanó terek örvényéből emelem ki esengő szilánkos szavaim, elvesztve és újrateremtve belső szabadságom időtlen fényeit” – írja vallomásában.

Vers és kép egymást átható jelenléte húzódik végig a kötetben. „Szavai – mint az ikonok – láthatóvá teszik a láthatatlant. Ahogy nekem ezek a versek nem versek, hanem imádságok, úgy rajzaim sem illusztrációk, hanem áldozati esettáncok” – olvashatjuk László Bandy gondolatát.

A beszélgetést Baán Tibor vezeti le, aki több mint húsz kötet szerzője (ír verseket, esszéket, tanulmányokat), 2005-ben elnyerte az Év Könyve Díjat, az Arany János-évből pedig a Magyar Írószövetség Arany János Díját kapta.

A verskötetek ritkán tartalmaznak jó illusztrációkat – kezdi Baán Tibor –, pedig a képi látás elmélyíti az irodalmi élményt. B. Gy. minden kötetében van illusztráció: a képen keresztül is meg lehet fontos mondanivalót jelezni – csak más a csatorna. László Bandyt kérdezi: – A kötetből nem mindegyik verset formálta meg képileg. Van oka?

– Györgyi versei kihívják az emberből a képeket. Megkaptam a kéziratot, és megmozdult a kezem. A rajzoktatás hibája is, ha látszik az ábrázolás témája, pedig a kép megjeleníthet ritmust, érzést, hangulatot...

A közös alkotómunkára terelődik a szó, majd a képzőművészet személyes jellegére: meg tudjuk-e fejteni a spirituális üzenetet. A spirituális tartalom is elemi részekből épül fel, a kör és vonal beszélgetéséből. B. Gy. vallásos verseket ír, ezek imádságok, ahogy a rajzok is személyesek, mert kommunikációt tartalmaznak. A létra, a kör, a madár – mint a jungi archetípusok – általános és titokzatos összetevői a hatásnak, ahogy a versek is a „belső teremből kiemelt szavak”.

Ezután Baán Tibor felolvassa a kötetről írt tanulmányát: a költészet személyességéről, lélektől lélekig áradásáról beszél, mennyire vágyunk a dimenziókon túli személyes találkozásra. A megértés harmóniáját keressük minden emberi szintünkön. B.Gy. a női világ átélésének szelíd szavaival különleges érzékenységet képvisel – mindezt a szeretet és a lét-szerelm szókincsével fogalmazza meg. Varázsszavakat használ, pedig a világban az értékek megrendülésével megváltozott a szókincs is. A nyelvi durvaság mögött megjelent az agresszió, de nem B. Gy.-nél. Ő verstémává avatja a racionalizmust, az érzelmeket és az intuíciót. Arany János, Dürer, Rubljov, Dosztojevszkij, a magyar és a világirodalom nagyjai, a történelem neves személyiségei ragyognak Baka Györgyi költői égboltján. Egyes korábbi költőnk a nőiséget szenvedéstörténetként élék meg, B. Gy. hitelesebbnek tartja az anyaság misztériumát megjeleníteni, mert számára a női testben megfogant élet megfejthetetlen csoda. Vágyjuk az egységet együtt a férfival: Isten felé, az élet irányába – vallja.

A műsor második felében a szerző felolvassa a kötetből. Minden versében van valami különleges, valami megkapó, elgondolkodtató, szívremegtető.

„Ha a szeretet elvész, / vesszek el én is...” (Lángoló fönixmadár)

„Hol keressetek, / ha nem legbelül?... a szeretet / tapasztalata nélkül / megközelíthetetlen marad / a teremtés fel-foghatatlan / indítéka...” – írja a címadó versben.

Baka Györgyi versolvasása akkor is nagy élmény, amikor másnak a művét halljuk tőle. A saját azonban az ő jellegzetes hangszínével, zenéjével, különös dallamával – felejthetetlen. Ezúttal a torokszorító emlékeket hordozó kötet, a Gyermekkorom madárszíve című kapható CD-n (az új könyvön kívül) a szerző és Rozsnyai Júlia színművész tolmácsolásában.

2016 óta B. Gy. költészete része a Helyi Értéktár érdi gyűjteményének.

Köszönet dr. Aradszky András országgyűlési képviselőnek, hogy anyagilag támogatta a Közeledő érintés c. verskötet nyomdai megjelenését.

Daróci Lajosné
IRKA-klub

BÚCSÚZUNK TEMESI ÉVÁTÓL

Petrik István

Függöny mögül
(Temesi Éva költőné emlékére)

Jaj, de félttem!
Félttettem
a hívó szótól.....
Visszakértek
e szürkére torzult
valótól.....
Jaj, de félttem.....
Az EMBERT
féltettem benned.
Üvölt és kiált.....
és himnuszt
dalol a csended.
Jaj, de félttem.....
de most
megállt az óra.
Nem tanítasz már
se szépre,
se jóra .....
Mosolyod
márványba vészték.....
és a régi tekintet.....
mintha
egy függöny mögül
vigyázna minket.
Jaj, de félttem!
Rettegtünk.....
úgy szerettünk.
Köszönöm, ÉLET,
a csodád,
s hogy barátok lehettünk.....

Móczár Csaba

ITTHAGYTÁL
(Temesi Évának)

Köröttem túl sok már a halál,
trójaivá tettél, te csalfa görög,
látod, végül te is becsaptál,
mert hazudtad: Éva Örök...!

Kósa Márta

Ceruzarajz arannyal...
(Temesi Évának)

Fénypázmák
életrepedések
sugarukban idézem arcod
szürke
hajlalon
változó
fények
kihunyó élet
gonoszul fosztottak ki az évek
riadt madárkarebbenéssel
elmúlásod kínjait viselted
sárgult verses papírlapok
kezedben billegtek
széjjel peregetek
nem sirattad már a tegnapot
múltad
jelened
immár
elfogyott
kicsinyre gyűrődött testedet
míg
átöleltem
hangod tétován ringatott
emlékem lettél
vékonyra hegyezett ceruzával
satírozok köréd arany álmat
elaltatott a decemberi szél
szemeidben magamat látom
fázósan fogom szorosra
a
borzongató széltől
meg nem óvó télkabátot.

Tarnócziné Barabás Irén

Már csak
(Évára gondolva)

Már csak egy
boldog emlék vagyok,
hajnali csillagokkal
én is kihunyok.
Elcsábított a puha csend,
a vörösen fellobbanó
és fehér szikrákra széthulló
emlékezet csendje.
A fény ott távol
remegve hívogat,
liliomillat mossa úszó köddé,
és ellebeg
egy félbehagyott gondolat.

Habos László

Örvendj hát
(Temesi Évának)

Siattél útvégi fénysugárhoz
hittel asztal mellé vacsorához
örvendj hát
s én elnézem fénykép-mosolyod
és érteni vélem törékeny verssorok
kuszaságába rejtett gondolatod
örvendj hát
s nehezedjen érces szavakból
nemesfémmé izzott mondatod
kereszt-súlyként vállamon
örvendj hát
időtlenységbe merülve áthallón
te töröttszármnyal is szárnyaló

Kreischer Nelly

Temesi Évának

Elmentél.

Tárt kapun át más dimenzióba tértél.

Talán már megtaláltad elveszett részedet,
a férfit, kivel újra egész lett lényeged.

Te már tudod, mi van a kapun túl odaát.

Tudod már, milyen az a másik világ.

Adnál jelt, mesélnél, mondanád:

gyerekek, unokák, barátok, emberek,

földi létegekben máshogy mit tegyetek!

Mondanád, de nem jön át hang, érzés, gondolat.

Segítség nélkül járjuk jól-rosszul utunkat.

Tévhittek közt botorkálunk,

örök életet remélünk, várunk,

a kapuhoz kíváncsin közeledünk,

Örömteli vagy átkos lesz-e ottani helyünk?

Gani Zsuzsa

Temesi Évának

Nézd! Most hirtelen megállt a Föld,
olyan fülsiketítő a csend:

itt dübörög mélyen legbelül,

s Te már a fényben vagy odafent.

Alig ismertelek, az élet,

úgy láttam, igen csak megviselt:

arcod gyűrt volt, mint a lepedő,

a hátad már sok terhet cipelt.

Csöndes voltál, talán megfáradt,

tekinteted már nem csillogott,

a halál körötted lebegett,

az ünnep végleg megnyugvást hozott.

TEMESI ÉVÁRA emlékeztek

Az érdi Irodalomkedvelők klubja (IRKA-kör) és a Poly-Art nagy számú közönség előtt a családdal együtt idézte fel a pótolhatatlan édesanya és nagymama, a felejthetetlen barát, a tehetséges alkotótárs költészetét és kedves, szerény egyéniségét.

Temesi Évának nemcsak költői eszköztára gazdag, a műfaji sokféleség is figyelemre méltó. Írt szonettet, haikut, szerelmes verset, gondolati-filozofikus lírát, tájleírást, megjelenítette az élet, a tipikus női sors ezerféle árnyalatát.

Irodalmi-kulturális lapok és más kiadványok, tematikus gyűjtemények tartalmazzák verseit a családról, a művészetekről, Ilka Gábor szobrászművész és Balogh János drótrafikus alkotásairól, a Poly-Art festőinek képeiről...

A költőt a költő érti meg igazán – írja egy helyen Faludy György. Talán ez is az oka, hogy a klubtársak mélyen érző és értő líraisággal tudták tolmácsolni Temesi Éva költeményeit.

Daróci Lajosné
klubvezető

**Érd – régi és friss fényképeken,
avagy lecke lokálpatriotizmusból**

FAJKUSZ JÓZSEF amatőr fotográfus és fényképgyűjtő kiállítására zsúfolódunk a parkvárosi Alkotóház nagytermében: a diákoknak rendhagyó érdiség-óra, nekünk, felnőtteknek érdeklődés, szeretet.

„Látod, ezen a képen a nagypapa is még kisfiú, azt remélte, sose lesz háború... Te sem maradsz örökké gyerekek, őrizd meg a fényképeket...” – éneklí Szigeti Eszter (zongorán kísér Varga Zoltán).

Tősgyökeres érdi lakosként Józsit mindig érdekelte városának történelme, múltja és jelene. Bár esztergályos az eredeti szakmája, a fényképezés már gyerekkorában vonzotta. Aztán felnőttként rendszeresen megörökíti nagy múltú városunk minden fontos helyét, eseményét, egyéniségeit.

Ahogy Ábel András (rendkívüli tudású helytörténészünk) elmondta: Fajkus Józsefnek óriási érdeme, hogy átmentette a jelenbe múltunk egy részét, ezért köszönet jár. Számptalan tárgyi emléket, ma már nem létező épületet, közösséget őriz a fotógyűjtemény, ugyanakkor méltatlanul elfeledett személyiségeket (is) – mementóként. Jobban kellene vigyáznunk a régi értékekre, gyakran szükségtelen a pusztulásuk.

Kiss Sándor a pódiumbeszélgetés során hangsúlyozta (nemcsak a gyerekeknek): a jelenkor feladata, hogy megismerje, megbecsülje és megőrizze az értékeket, valamint gazdagítani kell, és továbbadnia az utóknak.

Tudjuk-e vajon, melyik az Arany-domb és miért? (Arany János ott írta a Keveháza c. remekét. Az is igaz, hogy nem ő az egyetlen szépíró, akinek köze van Érdhez).

Szó esik az ÉrdTV Monda és valóság határán c. helytörténeti sorozatáról, Kereskényi plébános mulhatatlan érdemeiről, gyűjtő és értékelő munkásságáról, a fotókon pedig a mai épületek elődei...

Talán nemcsak a gyerekeknek volt újdonság és érdekesség, hogy volt valamikor hajóállomásunk is, kastélyunk, várunk, hogy a rómaiak hadiútja keresztülment Érdre, vagy az 1240-évekből olvasható feljegyzés: „Mihály pap fizesse be a két fillér illetéket a pápai pénztárba”...

És mennyi minden van még!

Sall Margit saját versét mondta el, bizonyítva: a múltból keletkezik az, ami a jelen és a jövő.

Bíró András megzenésített verse (Őrzöm a tüzet) hallatán összesúgtak a diákok: ez gyönyörű.

Az bizony. Különösen, ahogy Szigeti Eszter finomanpuha énekhangján szól.

Daróci Lajosné
IRKA-klub

DR. LUDWIG GÉZA KÖLTŐI ESTJE

és a MÉGIS c. verskötetének bemutatója
a Szepes Gyula Művelődési Központban

„Köszöntöm azt, kinek a nyelv még
mágikus, szent erő
s alázat – szolgájává lenni,
bárhogy
görbül,
gördül
az idő.”

Az ünnepelt körzeti orvosként dolgozott Érd-Parkvárosban húsz évig. Itt megnyugvást talált és kiteljesedést a gyógyító munka során, míg előtte több városban más munkaköröket töltött be.

A versírás mindig fontos szerepet játszott az életében. Mík a témák?

Mindenekelőtt a közvetlen környezet, a család, majd a tágabb világ: a haza, a magyarság, a sors, a lélek, az élet nagy kérdései...

Az IRKA-klubnak mindössze néhány éve tagja, de szinte azonnal az élvonalba került. Minden pályázaton dobogós helyezést vagy aranyminősítést nyer. Így volt ez a REMÉNY (2015) országos kiterjesztésű pályázaton, a GYÖNGY ÉS GÖRÖNGY címűn (2016), a YOSA BUSON-300 haikuíró-versenyen vagy a tavalyi nagy megmérettetésen, az UTAK ÉS UTASOK címűn.

Érett költői hangja, tiszta, pontos szóképhasználata, háttérműveltsége a legjobbak közé emeli.

Írt korábban filozófiai tanulmányokat, valamint orvosetikával kapcsolatos esszéket, reflexiókat irodalmi eseményekre vagy észrevételeket a kulturált beszéd színvonalának romlásáról.

A zene terén is járatos, játszott mandolinon, gitáron, citerán, szájharmonikán...

Legsikeresebb a költészet terén: a Mégis c. az első megjelent könyve, bár a Rádióban hangzott már el néhány verse. Kiemeli, milyen fontos számára a biztatás, az elismerés. Az Irodalomkedvelők klubjában mindent megkapott, ami előrevitte a fejlődésben. Ez is, és hitvallása is Érdhez köti.

Intelligens, finom lelkületű, szeretetre méltó egyénisége révén is tisztelet övezi. A műsorban szereplő versek az IRKA-tagok értő tolmácsolásában hangzottak el, míg a beszélgetést Somfai István (a Poly-Art elnöke) vezette le a tőle megszokott szakértelemmel, humorral, humanizmussal.

A kivetítővászonon látható PPs prezentáció ezúttal is Kreischer Nelly összeállítására.

A szerzői est nemcsak a szerkesztő szervező munkája révén volt sikeres, de a jól összehozott csapat együttes meglepetése (Géza névnapja és születésnapja kapcsán) is emelte a jó hangulatot.

Daróci Lajosné
klubvezető

Ludwig Géza

nyugalmozott orvos, költő

W.R. mester festménye a Téli tárlaton avagy Az emberi szépség dicsérete

Már az elhelyezése is kiemelt: királynői pozícióban trónol különállóan. A szemet gyönyörködtető test betölti az egész képet: a reneszánsz festményekre emlékeztető Madonna-arcon leheletnyi derű látszik, szemérmesen le-sütött szeme nem hivalkodik.

Ami legelőször megfogja a szemlélőt: az arcának éle, nyaka és karja találkozására, mozdulatainak finoman kecses ívei, a háttér titokzatos fénye, az árnyék lebegése, majd a lábán lévő erőteljes fény-árnyék megjelenése.

Nem topmodell alkatú, akinek testét a plasztikai sebészek megszobrászolták, ő hús-vér ember, az örök Éva, aki a maga és a mindenkori női nemet képviseli.

Ez a kép nem a szexualitásról szól, legfeljebb csak annyira, amennyire Krisztus meztelen férfiteste vagy az angyalok ruhátlansága. Ez HIMNUSZ az emberi szépségről, a testi-lelki harmóniáról, melynek erotikája visszafogott, kulturált, intelligens és diszkrét. Egy szívfájdító hegedűszólót tudnék elképzelni hozzá.

Nézem és csak nézem. Nem tudok betelni vele. Beszippant, elvarázsol. Hatására kisimulnak a gubancok, helyreáll a világ rendje. Béke van kívül-belül.

Daróci Lajosné
klubvezető

BOLDOG SZÜLETÉSNAPOT, BÉLA BÁCSI!

Csak a legszűkebb baráti társaság érkezik, mégis hatalmas tömeg tolong a nappaliban: történelmünk, irodalmunk nagyjai, a nyelvészet, a különböző tudományágak, a sportvilág jeles képviselői mind itt vannak, alig férünk el.

Szobrok. Némák és beszédesek. Felbecsülhetetlen értékűek.

Óvatosan rendezzük össze az asztalon lévő dokumentumokat: okleveleket, plaketteket, fontos iratokat (ugyan ki szereti, ha avatatlan kezek „rendet raknak”), hogy helyet adjanak a tortának és a pezsgős poharaknak.

Csak egy pillanatra száll el fölöttünk egy angyal, míg a tűzijáték leég. Aztán jöhet az IRKA-vers, roppanhat a torta vastag csokirétege... A ráhelyezett fordított orwelli számggyertyákon csak nevetünk. Jó is lenne.

A Szilasi házaspár se először van itt, ahogy Czabaiék se. Meghatódva hallgatjuk az ünnepeket, DOMONKOS BÉLA tervét: híres természettudósok és -rajongók (Kaán Károly, Kittenberger Kálmán, Herman Ottó, Fekete István) domborművét egy faoszlopra rögzítve méltó helyet kapnának az östölgyesben. Az az érzésünk, hogy ő, a szobrászművész hálás, hogy adhat a kerttulajdonosnak a természeti értékekért.

És mesél: egyéves kora óta él Érden, ismer mindenkit, végigélte a város egész történelmét, együtt lélegzik vele...

Büszkék is vagyunk rá, munkássága méltó része a Helyi Értéktárnak.

Drága Béla bácsi! Jó egészséget kívánunk! Isten éltesen még sokáig!

Daróci Lajosné
IRKA-vezető

MEGHÍVÓ

A SZEPES GYULA MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
(Érd, Alsó utca 9.)
szeretettel meghívja Önt és kedves barátait

Ilka Gábor
szobrászművész

kiállításának megnyitójára
2018. március 23. péntek 17 óra

A tárlatot megnyitja:
Wegenast Róbert
díslettervező, festőművész

Közreműködik:
Szigeti Eszter (ének) és **Varga Zoltán** (zongora)

Megtekinthető:
március 23-tól április 24-ig

Tisztelt Olvasóink, kedves Irodalombarátok!
Az SZJA 1%-ának felajánlásával támogathatják a
POLY-ART Alapítvány munkáját.
Az alapítvány azzal a céllal jött létre, hogy
városunkban és annak vonzáskörében élő
– elsősorban műkedvelő – alkotók számára
bemutakozási és fejlődési lehetőséget biztosítson.
E törekvést támogathatják adójuk 1%-ának
felajánlásával.
A POLY-ART Alapítvány adószáma:
18667369-1-13

Érdi IRKA irodalmi-kulturális folyóirat • Megjelenik
negyedévente a Poly-Art Alapítvány támogatásával • Felelős
szerkesztő: Daróci Lajosné, tördelőszerkesztő: Habos László
• A szerkesztőség levélcíme: Szepes Gyula Művelődési
Központ 2030 Érd, Alsó u. 9. • E-mail: dalane@freemail.hu,
haboslaci@freemail.hu • IRKA-logó: Mezőfi Virág •
Nyomdai munkák: Progresso Print Kft. • Kiadja a
Szepes Gyula Művelődési Központ • ISSN:2062-8048

TARTALOM**Versek:**

Baka Györgyi, Barna Júlia	1
Beck Zoltán, Fazekas Major Gizella, Gani Zsuzsanna, Gubasóczi Ágnes	2
Habos László, Karácsony István, Kissné Matkó Gabriella	3
Kósa Márta, Kreischer Nelly, Ludwig Géza	4
Móczár Csaba, Rendik Zsuzsa, Schmidt Gyöngyi	5
Szabó Aida, Szabó Imre, Szöllösi Bettina, Tarnócziné Barabás Irén	6
Tormássy Erzsébet, Tóth Mária, Wegenast Róbert	7
Bóhm András, Dylan D. Tides, Lukács Mária	8
Mihály Csilla, Molnárné Boda Mária, Petrik István, Péter Éva Erika	9
Pálfi Nándor, Seléndy Balázs	10
†Bíró András, †Temesi Éva, †Jáki Ferenc	11

Diákírók:

Lada Levente, Szatmári Kristóf	12
--------------------------------	----

Haiku-oldal

13

Prózák:

Szigetvári Zsófia Petra: Sárkánytűz	14
Kovács F. István: Gurzó	15
Kárász Tamás: Sebhelyes	16
Pergel Antal: Janika	17
Nagy-Rakita Melinda: Párbeszéd,	
Szeghy Karolina: Lucskos Csumpi kalandjai...	18
Rendik Zsuzsa: Meseelmélet,	
Gubasóczi Ágnes: A pillangó és a tüskés bogáncs	20
Carl Astro: Napló (részlet)	21
Benkóczy Péter: Nagypám emlékére	23

Bemutakozás:

Szeghy Karolina, Hamar József	25
-------------------------------	----

KÉK-oldal (Tarnócziné Barabás Irén)

26

Beszámolók:

Baka Györgyi-t hallgatva (Daróci Lajosné)	27
Búcsúzunk Temesi Évától...	28
Érd – fényképeken, Fajkusz József fotókiállítása (Daróci Lajosné)	29
Ludwig Géza költői estje (Daróci Lajosné)...	30
W.R. mester festménye a Téli tárlaton, Domonkos Béla köszöntése (Daróci Lajosné)	31

Illusztrációk:

Hamar József

Honlap:

www.poly-art.hu